

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

на тему **“Формування показників фінансової звітності малого підприємства у
будівельній галузі: практичні аспекти обліку та аналізу”**

Виконав: студент групи ОО-41

Спеціальності 071 “Облік і оподаткування

Більчак Олег Васильович

Керівник: к.е.н, доцент Гнатюк Т.М

Рецензент: к.е.н, доцент Плець І.І

Івано-Франківськ – 2026р.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти Спеціальність
071 "Облік і оподаткування"

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

(підпис)

Баланюк І.Ф.

(прізвище, ініціали)

"20" лютого 2025 р.

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТА**

Більчак Олега Васильовича

1. Тема роботи: «Формування показників фінансової звітності малого підприємства у будівельній галузі: практичні аспекти обліку та аналізу», керівник роботи: кандидат економічних наук, викладач кафедри обліку і аудиту Гнатюк Тарас Михайлович.

2. Перелік питань, які потрібно розробити:

- економічна сутність фінансової звітності малих підприємств та її значення для галузі будівництва;
- нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності малих підприємств в Україні;
- особливості діяльності малих підприємств будівельної галузі та їх вплив на організацію бухгалтерського обліку;
- організація бухгалтерського обліку на малому підприємстві будівельної галузі (на прикладі ТОВ «ФРАНКО-БУД»);
- методика формування основних показників фінансової звітності малого підприємства: Балансу, Звіту про фінансові результати та Приміток до фінансової звітності;
- особливості облікової політики та її вплив на показники фінансової звітності підприємства;
- аналіз фінансового стану та фінансових результатів діяльності малого будівельного підприємства,

- сучасні підходи до удосконалення методики обліку, формування та аналізу показників фінансової звітності малого підприємства будівельної галузі.

3. Дата видачі завдання: .04.03.2026 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади та нормативно-правове регулювання Фінансової звітності малих підприємств у будівельній галузі	10.06.2025 р.	Затверджено
2.	РОЗДІЛ 2. Методика обліку та формування показників фінансової звітності малого підприємства у будівництві	10.12.2025 р.	Затверджено
3.	РОЗДІЛ 3. Методика аналізу показників фінансової звітності малого будівельного підприємства	01.04.2026 р.	Затверджено

Студент

Олег Більчак

Керівник роботи

Тарас ГНАТЮК

ВІДГУК
НАУКОВОГО КЕРІВНИКА
на бакалаврську роботу на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти
студента 4-го курсу спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Більчака Олега Васильовича
на тему:
«Формування показників фінансової звітності малого підприємства у
будівельній галузі: практичні аспекти обліку та аналізу»

Бакалаврська робота Більчака Олега Васильовича присвячена актуальній проблемі організації бухгалтерського обліку, формування фінансової звітності та аналізу діяльності малих підприємств будівельної галузі. В умовах сучасного розвитку економіки та посилення вимог до якості обліково-аналітичної інформації фінансова звітність виступає важливим джерелом даних для прийняття управлінських рішень, оцінки фінансового стану та забезпечення стабільного розвитку підприємства, що обумовлює практичну значущість обраної теми дослідження.

У першому розділі роботи автором досліджено теоретичні засади та нормативно-правове регулювання фінансової звітності малих підприємств у будівельній галузі. Розкрито економічну сутність фінансової звітності, визначено її значення для управління підприємством, проаналізовано нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку та звітності в Україні, а також охарактеризовано особливості діяльності малих будівельних підприємств та їх вплив на організацію обліку. Теоретичні положення ґрунтуються на опрацюванні сучасних наукових джерел, законодавчих актів та професійної літератури.

У другому розділі проведено дослідження методики обліку та формування показників фінансової звітності на прикладі ТОВ «ФРАНКО-БУД». Автором охарактеризовано організацію бухгалтерського обліку на підприємстві, розглянуто особливості його облікової політики, досліджено порядок формування показників Балансу, Звіту про фінансові результати та інших форм фінансової звітності. Окрему увагу приділено розробці пропозицій щодо удосконалення методики обліку та формування показників фінансової звітності з урахуванням специфіки діяльності будівельних підприємств.

РЕЦЕНЗІЯ

на бакалаврську роботу на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

студента 4-го курсу спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Більчака Олега Васильовича

на тему:

«Формування показників фінансової звітності малого підприємства у будівельній галузі: практичні аспекти обліку та аналізу»

Бакалаврська робота Більчака Олега Васильовича присвячена актуальній проблемі формування показників фінансової звітності малих підприємств будівельної галузі та дослідженню особливостей їх обліку й аналізу. Актуальність обраної теми зумовлена необхідністю забезпечення користувачів фінансової інформації достовірними та своєчасними даними для прийняття ефективних управлінських рішень в умовах сучасного економічного середовища.

У першому розділі роботи розглянуто теоретичні засади фінансової звітності малих підприємств, досліджено її економічну сутність та значення для управління підприємством, проаналізовано нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку і звітності в Україні, а також визначено особливості діяльності малих підприємств будівельної галузі, що впливають на організацію облікового процесу.

Другий розділ присвячено дослідженню організації бухгалтерського обліку та методики формування показників фінансової звітності на прикладі ТОВ «ФРАНКО-БУД». У роботі розкрито особливості облікової політики підприємства, порядок складання Балансу та Звіту про фінансові результати, а також запропоновано практичні напрями вдосконалення методики обліку та формування звітних показників.

У третьому розділі здійснено аналіз фінансового стану та результатів діяльності підприємства на основі даних фінансової звітності. Автором проведено оцінку основних фінансових показників, визначено тенденції їх зміни та запропоновано рекомендації щодо підвищення ефективності аналітичної роботи і вдосконалення системи управління підприємством.

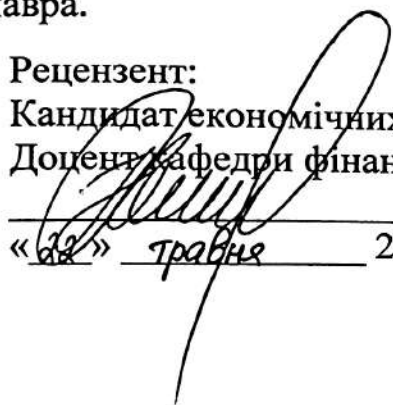
Позитивною стороною роботи є логічна побудова матеріалу, комплексний підхід до дослідження проблематики, використання сучасної нормативно-правової бази, наукових джерел та практичних матеріалів підприємства. Робота містить достатній рівень аналітичних досліджень, а висновки та пропозиції мають практичне значення для діяльності малих підприємств будівельної галузі.

Разом з тим окремі рекомендації щодо вдосконалення методики аналізу фінансових показників могли б бути більш деталізованими та доповненими економічним обґрунтуванням очікуваного ефекту від їх впровадження. Проте зазначене зауваження не впливає на загальну позитивну оцінку роботи.

Бакалаврська робота Більчака Олега Васильовича відповідає встановленим вимогам щодо підготовки кваліфікаційних робіт першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування», а її автор заслуговує на присвоєння освітнього ступеня бакалавра.

Рецензент:

Кандидат економічних наук,
Доцент кафедри фінансів

I.I. Плець

« 22 » травня 2026 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ У БУДІВЕЛЬНІЙ ГАЛУЗІ.....	6
1.1. Фінансова звітність малих підприємств будівельної галузі: економічні аспекти.....	6
1.2. Нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку та звітності малих підприємств в Україні.....	12
1.3. Особливості функціонування малих підприємств в будівельній сфері та їх облікова політика.....	17
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ТА МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА У БУДІВНИЦТВІ.....	22
2.1. Організація фінансового обліку активів, капіталу, доходів, витрат та фінансових результатів ТОВ «ФРАНКО-БУД».....	22
2.2. Методика формування основних показників фінансової звітності ТОВ «ФРАНКО-БУД».....	26
2.3. Сучасні підходи до удосконалення методики обліку і формування показників фінансової звітності на малому підприємстві будівельної галузі.....	26
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ.....	39
3.1. Методика аналізу фінансового стану та фінансової стійкості ТОВ «ФРАНКО-БУД».....	38
3.2. Методика аналізу рентабельності ТОВ «ФРАНКО-БУД».....	46
3.3. Сучасні підходи до удосконалення методики аналізу показників фінансової звітності малого підприємства будівельної галузі.....	52
ВИСНОВКИ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	61
ДОДАТКИ	67

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Малі підприємства відіграють важливу роль у розвитку національної економіки, оскільки забезпечують гнучкість ринку, створення робочих місць, розвиток конкуренції та швидке реагування на зміни попиту. У будівельній галузі малі підприємства виконують значну частину підрядних і субпідрядних робіт, беруть участь у реалізації інфраструктурних проєктів та формуванні житлового фонду. Водночас їх діяльність характеризується підвищеними фінансовими ризиками, сезонністю робіт, тривалими виробничими циклами та значною залежністю від зовнішнього фінансування.

Ряд дослідників, зокрема Співак С., Корольок Т., Дерейчук О., займалися вивченням питань організації фінансового обліку та складання фінансової звітності, аналізу показників діяльності підприємств та удосконалення методики фінансового контролю на малих і середніх підприємствах, зокрема у будівельній галузі [6] .

Проте практика свідчить, що процес складання фінансової звітності на малих підприємствах часто ускладнюється обмеженими кадровими та фінансовими ресурсами, недостатнім рівнем автоматизації обліку, частими змінами законодавства та спрощеним підходом до організації бухгалтерського обліку. Наукові дослідження з проблематики фінансової звітності переважно зосереджені на загальних аспектах бухгалтерського обліку або діяльності середніх і великих підприємств.

Проблеми складання фінансової звітності малими будівельними підприємствами залишаються недостатньо систематизованими, що зумовлює актуальність удосконалення теоретичних, нормативно-правових і практичних підходів до формування фінансових показників з урахуванням сучасних економічних умов і галузевої специфіки.

Об'єктом дослідження є організація бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності на малих підприємствах будівельного сектору.

Предмет дослідження включає теоретичні засади, методичні підходи та практичні аспекти формування показників фінансової звітності таких підприємств у межах чинної системи нормативно-правового регулювання.

Мета дипломної роботи полягає у теоретичному обґрунтуванні та виробленні практичних рекомендацій, спрямованих на удосконалення методики формування фінансової звітності малих підприємств будівельної галузі. Досягнення цієї мети забезпечується шляхом комплексного аналізу діючої системи бухгалтерського обліку та оцінки фінансового стану підприємств, що дозволяє визначити напрями підвищення прозорості, достовірності та ефективності звітних даних.

Для досягнення поставленої мети в роботі передбачено розв'язання таких завдань:

1. дослідити економічну сутність фінансової звітності малих підприємств будівельної галузі.
2. проаналізувати нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку та фінансової звітності малих підприємств в Україні.
3. визначити особливості функціонування малих підприємств у будівельній сфері та формування їх облікової політики.
4. Дослідити організацію фінансового обліку активів, капіталу, доходів, витрат і фінансових результатів на ТОВ «ФРАНКО-БУД»
5. Розкрити методику формування основних показників фінансової звітності малого будівельного підприємства.
6. Здійснити аналіз фінансового стану, фінансової стійкості та рентабельності ТОВ «ФРАНКО-БУД»
7. обґрунтувати сучасні підходи до удосконалення методики обліку, складання та аналізу показників фінансової звітності малих підприємств будівельної галузі.

Методи дослідження. У даній дипломній роботі було застосовано широкий спектр загальнонаукових та спеціалізованих методів дослідження. Теоретичну базу склали методи аналізу та синтезу, індукції та дедукції, узагальнення і порівняння, які використовувалися при вивченні наукових джерел і нормативно-правової бази з питань бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Для детального дослідження організації облікових процесів і формування показників фінансової звітності були залучені системний та структурно-функціональний підходи. Оцінка фінансового стану підприємства здійснювалася із застосуванням економіко-статистичних методів, серед яких горизонтальний і вертикальний аналіз, коефіцієнтний аналіз, а також графічні прийоми. Обробку та узагальнення отриманих даних проводили з використанням як якісних, так і кількісних методів, доповнених сучасними інформаційними технологіями.

Практична цінність отриманих результатів полягає у можливості їх застосування малими підприємствами будівельної галузі для вдосконалення системи бухгалтерського обліку та підвищення якості формування фінансової звітності. Розроблені рекомендації можуть бути впроваджені у діяльність ТОВ «ФРАНКО-БУД, що сприятиме зміцненню фінансової дисципліни та прозорості облікових процесів. Крім того, запропоновані методичні підходи мають освітнє значення й можуть використовуватися у навчальному процесі під час опанування дисциплін, пов'язаних із бухгалтерським обліком, фінансовою звітністю та економічним аналізом.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 67 сторінок. У роботі використано 18 таблиць і 8 рисунків. Список використаних джерел налічує 27 найменувань. Роботу доповнено 2 додатками, що містять допоміжні матеріали.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ У БУДІВЕЛЬНІЙ ГАЛУЗІ

1.1. Фінансова звітність малих підприємств будівельної галузі: економічні аспекти

Для малих підприємств будівельної галузі значення фінансової звітності зростає в умовах високої капіталомісткості виробничих процесів, сезонності робіт, тривалих виробничих циклів та підвищених ризиків, пов'язаних з коливаннями цін на будівельні матеріали, змінами нормативно-правового середовища та макроекономічною нестабільністю.

Будівельна галузь традиційно належить до секторів економіки, що відіграють важливу роль у формуванні валового внутрішнього продукту, розвитку інфраструктури та забезпеченні зайнятості населення. Малі підприємства у цій сфері виконують значну частину підрядних і субпідрядних робіт, забезпечують гнучкість ринку, швидку адаптацію до потреб замовників та локальних особливостей регіонального розвитку [1].

Водночас їх фінансово-господарська діяльність характеризується обмеженими фінансовими ресурсами, спрощеною організаційною структурою та підвищеною чутливістю до зовнішніх шоків, що зумовлює специфіку формування та подання фінансової звітності. Для малих будівельних підприємств фінансова звітність виконує не лише інформаційну, але й аналітичну, контрольну та прогностичну функції.

Вона слугує основою для прийняття управлінських рішень, оцінки ефективності використання ресурсів, планування майбутніх інвестицій та взаємодії з контрагентами, фінансовими установами й органами державної влади. Особливістю економічних процесів у будівельній галузі є тривалість виконання контрактів, що часто охоплюють декілька звітних періодів.

Це зумовлює необхідність коректного розподілу доходів і витрат між періодами, визначення ступеня завершеності робіт та відображення незавершеного виробництва у фінансовій звітності [2]. Для малих підприємств такі завдання ускладнюються браком кваліфікованих бухгалтерських кадрів та обмеженими можливостями використання сучасних облікових інформаційних систем.

Економічні аспекти фінансової звітності малих підприємств будівельної галузі тісно пов'язані з проблемою забезпечення достовірності та порівнянності облікової інформації. З одного боку, законодавство України передбачає спрощені форми фінансової звітності для малих підприємств, що зменшує адміністративне навантаження [5]. З іншого боку, надмірна спрощеність може призводити до втрати аналітичної глибини та ускладнювати оцінку реального фінансового стану підприємства з боку зовнішніх користувачів.

Важливим економічним аспектом є структура активів і пасивів малих будівельних підприємств. У складі активів значну частку займають виробничі запаси, незавершене будівництво, дебіторська заборгованість за виконані, але не оплачені роботи [3].

Пасиви, своєю чергою, часто формуються за рахунок короткострокових зобов'язань перед постачальниками, підрядниками та бюджетом. Така структура балансу обумовлює підвищені ризики ліквідності та потребує особливої уваги при аналізі фінансової звітності.

Фінансові результати малих підприємств у будівельній галузі значною мірою визначаються ефективністю управління витратами. Через високу матеріаломісткість робіт і значну частку змінних витрат (матеріали, підрядні роботи, логістика) навіть незначні коливання цін на ринку можуть суттєво впливати на рентабельність проєктів. Це підвищує вразливість компаній до зовнішніх шоків і робить критично важливими точне планування закупівель, контроль залишків на складах та оптимізацію виробничих процесів.

Щоб зменшити негативний вплив цінових флуктуацій, малі будівельні підприємства повинні впроваджувати комплексні заходи управління витратами: прогнозування і хеджування закупівель, диверсифікацію постачальників, гнучке ціноутворення в договорах з клієнтами, стандартизацію матеріалів і підвищення продуктивності праці через технологічні рішення. Системний підхід до обліку витрат і регулярний аналіз собівартості дозволяють вчасно виявляти резерви економії, коригувати бюджетні показники та підвищувати фінансову стійкість підприємства. У фінансовій звітності це відображається через собівартість реалізованих робіт, рівень валового та операційного прибутку, які є важливими показниками для оцінки конкурентоспроможності підприємства. Для поглибленого розуміння фінансового стану малих підприємств будівельної галузі доцільно деталізувати склад та економічну роль основних елементів їхнього балансу. Аналіз структури активів і пасивів дозволяє виявити специфіку формування майна підприємства, джерела його фінансування, а також оцінити рівень фінансової стійкості й ліквідності. Узагальнення ключових складових балансу малих будівельних підприємств та їх економічного значення наведено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Типова структура активів і пасивів малих підприємств будівельної галузі

Елементи балансу	Економічна характеристика	Вплив на фінансовий стан
Основні засоби	Будівельна техніка, інструменти, обладнання	Формують виробничий потенціал, потребують значних інвестицій
Запаси	Будівельні матеріали, паливо, комплектуючі	Забезпечують безперервність робіт, впливають на оборотність коштів
Незавершене виробництво	Виконані, але не завершені будівельні роботи	Тимчасово «заморожує» фінансові ресурси
Дебіторська заборгованість	Заборгованість замовників за виконані роботи	Впливає на ліквідність та платоспроможність
Поточні зобов'язання	Кредиторська заборгованість, податкові зобов'язання	Формують ризики втрати фінансової стійкості

Джерело: розроблено автором на основі [4]

Як свідчать дані табл. 1.1, структура балансу малих підприємств будівельної галузі характеризується значною часткою оборотних активів та короткострокових зобов'язань. Така ситуація зумовлює підвищену залежність підприємств від своєчасних розрахунків із замовниками та постачальниками, а також потребує постійного контролю за рухом грошових коштів і дебіторською заборгованістю.

З урахуванням галузевої специфіки будівництва та обмежених фінансових можливостей малих підприємств особливого значення набуває системний підхід до визначення функціонального призначення фінансової звітності. Узагальнення основних функцій фінансової звітності малих підприємств будівельної галузі наведено на рис. 1.1.

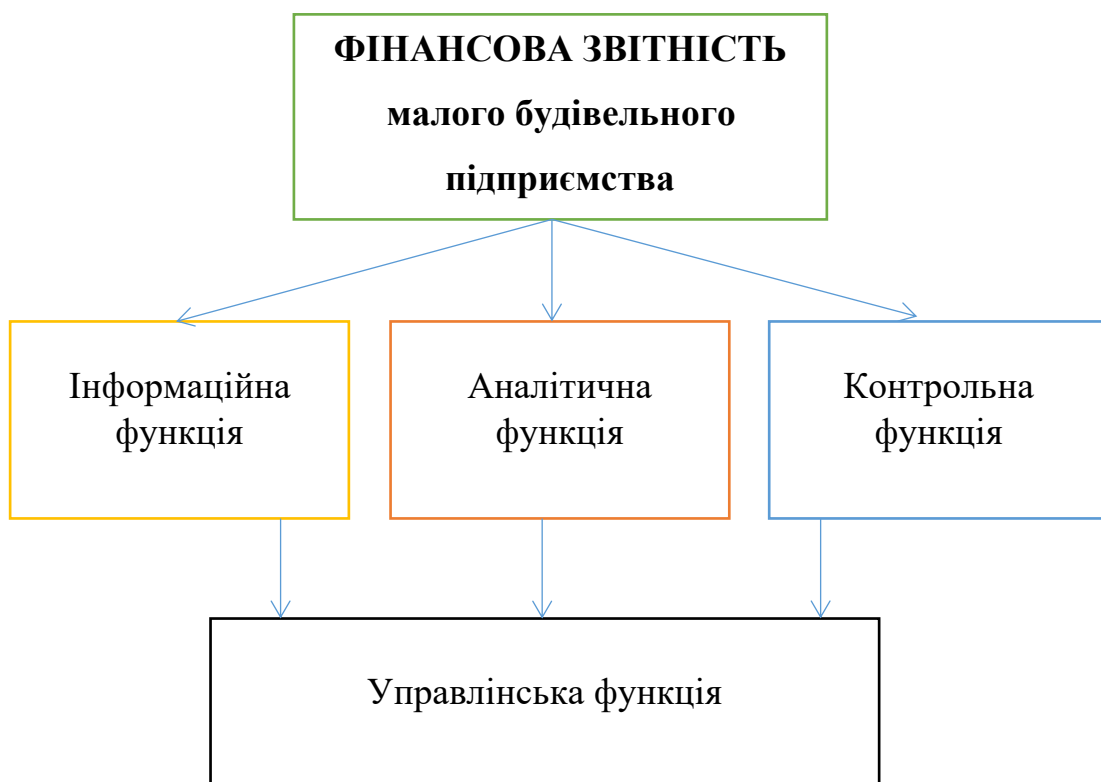

Рис. 1.1 Функції фінансової звітності малих підприємств будівельної галузі

Джерело: розроблено автором на основі [4]

Як показано на рис. 1.1, фінансова звітність малих підприємств будівельної галузі виконує інформаційну, аналітичну, контрольну та управлінську функції, які перебувають у тісному взаємозв'язку.

Інформаційна функція забезпечує користувачів необхідними даними для оцінки фінансового стану та результатів діяльності підприємства. Аналітична функція створює основу для аналізу ефективності господарської діяльності та виявлення резервів її поліпшення. Контрольна функція сприяє дотриманню фінансової дисципліни та цільовому використанню ресурсів, тоді як управлінська функція забезпечує прийняття обґрунтованих управлінських рішень і стратегічне планування розвитку малого будівельного підприємства [5].

Галузеві особливості будівництва безпосередньо впливають на порядок формування показників фінансової звітності малих підприємств. Тривалі виробничі цикли, сезонність виконання робіт та висока матеріаломісткість зумовлюють специфіку відображення доходів, витрат і фінансових результатів.

Вплив основних галузевих чинників на показники фінансової звітності малих підприємств будівельної галузі узагальнено в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Вплив галузевих особливостей будівництва на показники фінансової звітності малих підприємств

Галузева особливість	Прояв у фінансовій звітності	Економічні наслідки
Тривалий виробничий цикл	Зростання незавершеного виробництва	Зниження оборотності активів
Сезонність робіт	Нерівномірність доходів і витрат	Коливання фінансових результатів
Висока матеріаломісткість	Значна частка собівартості робіт	Підвищення чутливості до цінових змін
Робота за договорами підряду	Дебіторська заборгованість	Ризики втрати ліквідності

Джерело: розроблено автором на основі [6, с. 116]

Наведені в табл.1.2 дані свідчать, що галузева специфіка будівництва істотно ускладнює управління фінансовими результатами малих підприємств.

Вона потребує застосування більш гнучких підходів до планування витрат, контролю доходів та оцінки фінансової стійкості, що має бути відображено у фінансовій звітності для забезпечення її аналітичної цінності.

Важливим економічним фактором виступає податкове навантаження, яке суттєво впливає на формування фінансової звітності. Для малих будівельних підприємств характерним є використання спрощеної системи оподаткування, що безпосередньо визначає структуру доходів, витрат та фінансових результатів, відображених у звітних документах [7, с. 57]. Вибір системи оподаткування стає не лише фіскальним, а й стратегічним рішенням, яке визначає фінансову модель діяльності підприємства.

Потенційні інвестори та кредитори оцінюють платоспроможність, фінансову стійкість і прибутковість підприємства саме на основі звітних даних. Прозорість і зрозумілість фінансової звітності сприяють зниженню інформаційної асиметрії та підвищенню довіри з боку зовнішніх користувачів.

В умовах цифровізації економіки зростає значення автоматизації процесів формування фінансової звітності. Для малих будівельних підприємств впровадження сучасних бухгалтерських програм може стати інструментом підвищення якості облікової інформації, зменшення помилок і оптимізації витрат на ведення обліку [8, с. 51]. Разом з тим, обмежені фінансові ресурси часто стримують такі інвестиції, що впливає на повноту та своєчасність подання фінансової звітності.

Отже, економічні аспекти фінансової звітності малих підприємств будівельної галузі формуються під впливом галузевих особливостей, масштабів діяльності, організаційних та фінансових обмежень. Фінансова звітність у цьому контексті виступає не лише формальним елементом виконання законодавчих вимог, а й важливим інструментом управління, аналізу та стратегічного розвитку підприємства.

1.2. Нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку та звітності малих підприємств в Україні

Нормативно-правове забезпечення покликане встановити єдині правила ведення обліку, забезпечити порівнянність фінансової інформації, захист інтересів користувачів звітності та створити умови для розвитку підприємництва. Для малих підприємств особливого значення набуває поєднання уніфікованих вимог із можливістю застосування спрощених підходів до обліку та звітності.

Система нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні побудована за багаторівневою логікою й охоплює широкий спектр документів: від законодавчих актів до методичних рекомендацій органів влади. До її складу входять закони, підзаконні акти, національні стандарти бухгалтерського обліку, міжнародні стандарти фінансової звітності, а також роз'яснення й методичні вказівки, що видаються компетентними установами. Така ієрархічна структура забезпечує узгодженість правил ведення обліку, уніфікацію підходів до складання звітності та можливість адаптації національної практики до міжнародних вимог.

Ключовим нормативним документом у цій системі є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (див. у додатку А), який закріплює правові основи організації обліку, визначає обов'язковий склад фінансової звітності, встановлює загальні принципи її формування та порядок оприлюднення. Закон задає рамки відповідальності суб'єктів господарювання, регламентує вимоги до ведення облікової документації й порядку її зберігання, а також створює правову базу для застосування національних і міжнародних стандартів. У поєднанні з підзаконними актами та методичними рекомендаціями він формує комплекс правил, що забезпечують прозорість фінансової інформації, захист прав користувачів звітності та підвищення довіри до фінансових показників підприємств [1].

Відповідно до зазначеного Закону, малі підприємства мають право застосовувати спрощену систему бухгалтерського обліку та звітності, що враховує масштаби їх діяльності та обмежені організаційні ресурси. Закон закріплює основні принципи бухгалтерського обліку, серед яких повнота, обачність, безперервність діяльності, превалювання сутності над формою та послідовність, дотримання яких є обов'язковим незалежно від розміру підприємства. Саме ці принципи формують методологічну основу складання фінансової звітності малих підприємств. Для малих підприємств ключове значення має НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [5], який визначає склад, форми та порядок подання фінансової звітності суб'єктами малого підприємництва. Застосування цього стандарту дозволяє зменшити обсяг звітної інформації без втрати її інформативності для основних користувачів.

Окрім стандартів бухгалтерського обліку, нормативне середовище формування фінансової звітності малих підприємств включає Податковий кодекс України, який суттєво впливає на методику обліку доходів, витрат і фінансових результатів [7, с. 55-61]. Незважаючи на розмежування податкового та бухгалтерського обліку, на практиці малі підприємства часто орієнтуються на податкові правила при формуванні облікової інформації, що зумовлює необхідність узгодження цих двох систем у межах чинного законодавства.

Зазначені документи підзаконні акти конкретизують норми законодавства та стандартів, уніфікуючи підходи до їх практичного застосування в обліку на підприємствах різних форм власності й масштабів діяльності. Для малих суб'єктів господарювання вони особливо важливі, оскільки дозволяють пристосувати загальні вимоги до спрощеної системи обліку та обмежених організаційних ресурсів. Методичні рекомендації й роз'яснення Міністерства фінансів України сприяють єдиному тлумаченню норм, знижують ризик помилок при відображенні господарських операцій і складанні фінзвітності, а також підвищують її достовірність і порівнянність.

Використання офіційно затверджених форм фінансової звітності та методичних рекомендацій дозволяє знизити адміністративне навантаження на підприємство та забезпечити відповідність облікових процедур чинним нормативним вимогам.

Зважаючи на багаторівневий характер нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності, виникає потреба в упорядкуванні основних нормативних актів, якими керуються малі підприємства в Україні. Для узагальнення та наочного представлення відповідних вимог у рис. 1.2 систематизовано ключові нормативно-правові документи, що регламентують організацію бухгалтерського обліку та порядок складання фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва.

Нормативний акт	Сфера регулювання	Значення для малих підприємств
- Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» - НП(С)БО 1 - НП(С)БО 25 - Податковий кодекс України - Накази Мінфіну України	- Загальні засади обліку і звітності - Загальні вимоги до фінансової звітності - Спрощена фінансова звітність - Податкові зобов'язання - Методичне забезпечення	- Визначає правові основи ведення обліку та складання звітності - Формує принципи та склад фінансової звітності - Регламентує склад і форми звітності малих підприємств - Впливає на облік доходів і витрат - Конкретизують порядок застосування стандартів

Рис.1.2 Основні нормативно-правові акти з бухгалтерського обліку та фінансової звітності малих підприємств в Україні

Джерело: розроблено автором на основі [3]

Як видно з рис. 1.2 нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку та фінансової звітності малих підприємств є комплексним і охоплює різні рівні регулювання – від законодавчих актів до національних стандартів і підзаконних нормативних документів. Така багаторівнева система дозволяє забезпечити єдність методологічних підходів до ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, а також створює умови для порівнянності фінансової інформації. Водночас вона надає малим підприємствам можливість адаптувати облікові процедури до масштабів діяльності, галузевих особливостей і організаційних можливостей.

З метою наочного відображення ієрархії нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності малих підприємств доцільно використати рис. 1.3.

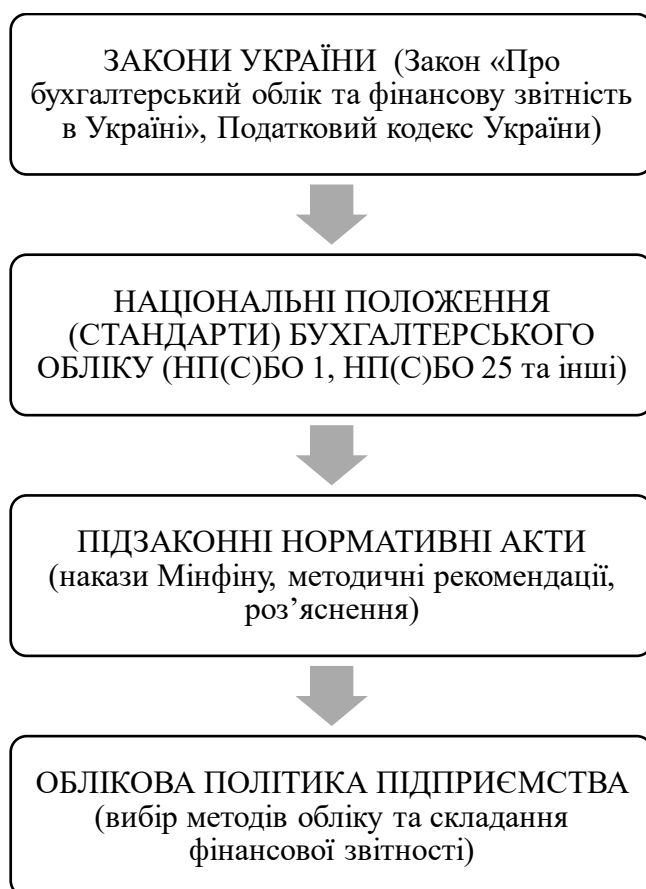

Рис. 1.3 Система нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності малих підприємств в Україні

Як видно з рис. 1.3, нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності малих підприємств в Україні має багаторівневу структуру та базується на ієрархічній взаємодії законодавчих актів, нормативних положень і внутрішніх документів підприємства.

Базовий рівень формують закони України, які визначають загальні правові засади ведення обліку і складання звітності.

Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку конкретизують методологію формування облікової інформації, тоді як підзаконні нормативні акти забезпечують практичну реалізацію вимог законодавства.

Завершальним елементом цієї системи є облікова політика підприємства, яка адаптує нормативні положення до умов діяльності конкретного малого підприємства. У нормативно-правовому забезпеченні важливе місце посідає облікова політика малого підприємства, яка визначає принципи й методи обліку та забезпечує адаптацію стандартів до галузевої специфіки і достовірність фінансової звітності.

Отже, нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку та фінансової звітності малих підприємств в Україні є системним і багаторівневим. Воно створює необхідні умови для формування якісної фінансової інформації, водночас залишаючи малим підприємствам певну гнучкість у виборі методів обліку. Подальше вдосконалення нормативної бази має бути спрямоване на спрощення облікових процедур, підвищення прозорості фінансової звітності та адаптацію національних стандартів до потреб малого бізнесу та міжнародної практики.

1.3. Особливості функціонування малих підприємств в будівельній сфері та їх облікова політика

Малі підприємства відіграють важливу роль у розвитку будівельної галузі України, оскільки забезпечують гнучкість ринку, швидку адаптацію до змін попиту, створення робочих місць та реалізацію локальних інфраструктурних проєктів. Будівельна сфера є однією з найбільш капіталомістких та ризикованих галузей економіки, що зумовлює специфічні умови функціонування малих підприємств і, відповідно, особливі вимоги до організації їх бухгалтерського обліку та формування облікової політики.

Функціонування малих будівельних підприємств характеризується низкою особливостей, що відрізняють їх від суб'єктів малого бізнесу в інших галузях. Насамперед це пов'язано з проєктним характером діяльності, сезонністю виконання робіт, значною залежністю від замовників та зовнішніх економічних факторів.

До основних особливостей функціонування малих підприємств у будівельній сфері належать [3]:

- проєктний характер діяльності та виконання робіт на основі договорів підряду;
- сезонність будівельних робіт і нерівномірність доходів і витрат протягом року;
- висока матеріаломісткість будівельного виробництва;
- тривалий виробничий цикл і наявність незавершеного виробництва;
- залежність від замовників та основних підрядників;
- підвищений рівень фінансових і операційних ризиків.

Будівельні роботи переважно виконуються на підставі договорів підряду, які встановлюють правові та організаційні рамки співпраці між замовником і підрядником.

У таких угодах зазвичай детально прописують строки виконання робіт, розбивку на етапи та проміжні терміни, що дозволяє контролювати хід проєкту та своєчасно реагувати на відхилення від графіка. Крім термінів, договір визначає обсяги робіт і технічні вимоги: специфікації, креслення, стандарти якості та приймальні процедури. Чітке формулювання обсягів знижує ризик суперечок при прийманні виконаних робіт і дає підстави для коректного розрахунку вартості.

Вартість робіт у договорі може бути фіксованою, погодинною або змінною з урахуванням індексації й коригувань на підставі додаткових угод. У документі також прописують порядок оплати: аванси, поетапні платежі, остаточний розрахунок, умови приймання рахунків і актів виконаних робіт.

Це важливо для забезпечення ліквідності підрядника та мінімізації фінансових ризиків. Окремий блок положень стосується відповідальності сторін: штрафні санкції за прострочення, гарантійні зобов'язання, порядок усунення дефектів, страхування ризиків і механізми вирішення спорів. Договори часто передбачають процедури узгодження змін (*change orders*), які регламентують, як оформлюються додаткові роботи або коригування обсягів і ціни [8, с. 50].

Також у підрядних угодах регулюють питання субпідряду, дозволів і документації: хто відповідає за залучення субпідрядників, отримання дозволів, ведення журналів робіт і передачу технічної документації після завершення проєкту. Добре структурований договір підряду знижує правову невизначеність, підвищує прозорість взаємодії та сприяє ефективному управлінню проєктом на всіх його етапах.

Нерідко малі будівельні підприємства спеціалізуються на окремих видах робіт (оздоблювальні, монтажні, ремонтні), що зменшує організаційні витрати, але водночас підвищує залежність від основних підрядників. Важливою особливістю є сезонність будівельних робіт, яка впливає на нерівномірність доходів і витрат протягом року.

У холодний період обсяги робіт суттєво зменшуються, що може призводити до тимчасових фінансових труднощів, затримок виплати заробітної плати та зниження ліквідності підприємства. Це потребує від керівництва малого підприємства ретельного фінансового планування та ефективної облікової політики [9 с.253-258].

Значну частку собівартості будівельних робіт становлять будівельні матеріали, конструкції та комплектуючі. Для малих підприємств це створює додаткові ризики, пов'язані з коливанням цін на матеріали, перебоями в постачанні та необхідністю авансування закупівель. Малі підприємства в будівельній сфері можуть функціонувати у формі фізичних осіб-підприємців або юридичних осіб (товариств з обмеженою відповідальністю, приватних підприємств).

Вибір організаційно-правової форми безпосередньо впливає на облікову політику, порядок ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. Значна частина малих будівельних підприємств обирає спрощену систему оподаткування, що зменшує податкове навантаження та спрощує облікові процедури. Водночас застосування єдиного податку має певні обмеження щодо обсягів доходу, кількості найманих працівників і видів діяльності. У разі перевищення встановлених лімітів підприємство змушене переходити на загальну систему оподаткування, що потребує більш складної організації бухгалтерського обліку.

У будівельній сфері тривалість виробничого циклу та потреба у чіткому розмежуванні доходів і витрат між звітними періодами ускладнюють ведення обліку. Облікова політика малого підприємства в будівельній сфері є сукупністю принципів, методів і процедур ведення бухгалтерського обліку, що забезпечують достовірне відображення фінансово-господарської діяльності. Вона формується з урахуванням масштабів діяльності, організаційної структури, системи оподаткування та специфіки будівельних робіт.

Основними елементами облікової політики малого будівельного підприємства є [10, с.61-63]:

- методи оцінки та списання будівельних матеріалів і запасів;
- порядок обліку витрат і калькулювання собівартості будівельних робіт;
- спосіб визнання доходів за будівельними контрактами;
- методи амортизації основних засобів та визначення строків їх корисного використання;
- порядок обліку орендованої будівельної техніки;
- організація первинного обліку та внутрішнього контролю.

Для будівельних підприємств одним із ключових елементів облікової політики є вибір методів оцінки запасів, що має особливе значення, оскільки будівельні матеріали складають значну частку активів.

Найчастіше застосовуються методи середньозваженої собівартості або ідентифікованої собівартості, що дозволяє більш точно визначити вартість використаних матеріалів за кожним об'єктом будівництва. Важливим аспектом є облік витрат і калькулювання собівартості будівельних робіт. Малі підприємства зазвичай використовують позамовний метод обліку витрат, оскільки кожен об'єкт будівництва розглядається як окреме замовлення.

Це дає змогу контролювати витрати за кожним проектом, оцінювати його рентабельність і приймати управлінські рішення щодо доцільності виконання робіт. Облікова політика також визначає порядок визнання доходів. У будівельній сфері доходи можуть визнаватися за фактом завершення робіт або за ступенем їх готовності. Для малих підприємств вибір конкретного підходу залежить від тривалості будівельного циклу та умов договорів із замовниками [11, с. 114-120].

Правильне визначення моменту визнання доходу є критично важливим для формування достовірного фінансового результату. Малі будівельні підприємства зазвичай експлуатують значний парк основних засобів – від важкої будівельної

техніки до спеціалізованих інструментів і транспортних засобів – що формує суттєву частину їхньої матеріальної бази.

Для обліку таких активів підприємства використовують рахунки, які дозволяють відстежувати придбання, переміщення, ремонт і списання обладнання; це дає змогу планувати технічне обслуговування, оцінювати залишкову вартість і коректно відображати майно в балансі.

Нарахування амортизації найчастіше здійснюється прямолінійним методом, оскільки він простий у застосуванні, забезпечує рівномірне включення витрат у собівартість робіт і полегшує прогнозування фінансових результатів. Окрему увагу слід приділяти обліку орендованої техніки: договори оренди, умови експлуатації, строки використання та порядок відображення орендних платежів у бухгалтерії впливають на фінансові показники й управління капіталом.

Правильна класифікація орендованих засобів і прозоре документування їх використання допомагають знизити ризики помилок у звітності та оптимізувати витрати без значного збільшення капітальних вкладень. Облікова політика повинна чітко регламентувати порядок відображення орендних платежів та витрат, пов'язаних з експлуатацією орендованих активів. Ефективно сформована облікова політика виконує не лише облікову, а й управлінську функцію.

Отже, малі підприємства в будівельній сфері функціонують в умовах підвищених ризиків, сезонності та матеріаломісткості виробництва, що зумовлює специфічні вимоги до організації бухгалтерського обліку. Облікова політика таких підприємств повинна враховувати проєктний характер діяльності, особливості калькулювання собівартості та порядок визнання доходів. Раціонально сформована облікова політика є важливим інструментом управління, що забезпечує прозорість фінансової інформації та сприяє стабільному розвитку малого бізнесу в будівельній галузі.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ТА МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА У БУДІВНИЦТВІ

2.1. Організація фінансового обліку активів, капіталу, доходів, витрат та фінансових результатів ТОВ «ФРАНКО-БУД»

Для проведення дослідження організації фінансового обліку активів, капіталу, доходів, витрат та фінансових результатів у межах даної дипломної роботи обрано приватне підприємство ТОВ «ФРАНКО-БУД». Це дозволяє на практичному прикладі проаналізувати особливості ведення фінансового обліку та формування фінансової звітності малого підприємства відповідно до чинного законодавства України.

Вибір саме цього підприємства зумовлений його типовістю за організаційно-правовою формою та масштабами діяльності, а також наявністю достатньої інформаційної бази для проведення комплексного аналізу організації фінансового обліку та оцінки фінансових результатів. ТОВ «ФРАНКО-БУД» є юридичною особою (юридична адреса ТОВ «ФРАНКО-БУД» наведена у додатку А), створеною та зареєстрованою відповідно до вимог Цивільного та Господарського кодексів України, та здійснює господарську діяльність на засадах самофінансування, комерційного розрахунку й відповідальності за результати своєї діяльності.

Застосовані в роботі підходи до аналізу фінансового обліку активів, капіталу, доходів і витрат відповідають загальноприйнятим методичним засадам бухгалтерського обліку та є релевантними для суб'єктів малого підприємництва, що забезпечує об'єктивність і достовірність отриманих результатів дослідження.

Основні організаційно-економічні характеристики ТОВ «ФРАНКО-БУД» наведено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Загальна характеристика ТОВ «ФРАНКО-БУД»

Показник	Характеристика
Повна назва	Приватне підприємство ТОВ «ФРАНКО-БУД»
Код ЄДРПОУ	43346599
Організаційно-правова форма	Приватне підприємство
Дата державної реєстрації	2019 рік
Система оподаткування	Загальна система оподаткування
Основний вид діяльності	Будівництво житлових і нежитлових будівель
Форма ведення обліку	Бухгалтерський облік із використанням програмного забезпечення
Статус підприємства	Юридична особа

Джерело: розроблено автором на основі [12]

Товариство з обмеженою відповідальністю «ФРАНКО-БУД» здійснює господарську діяльність у сфері будівництва та надання будівельно-монтажних послуг. Основною метою діяльності підприємства є отримання прибутку шляхом виконання будівельних робіт, реалізації продукції та надання послуг відповідно до чинного законодавства України.

Організація бухгалтерського обліку на підприємстві здійснюється відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та внутрішніх нормативних документів підприємства.

На ТОВ «ФРАНКО-БУД» бухгалтерський облік ведеться бухгалтерською службою на чолі з головним бухгалтером. Для ведення обліку використовується автоматизована система бухгалтерського обліку, що забезпечує своєчасне відображення господарських операцій, контроль за використанням ресурсів та формування фінансової звітності.

Облікова політика підприємства визначає принципи, методи та процедури ведення бухгалтерського обліку. Зокрема, підприємство застосовує журнально-ордерну форму обліку, використовує План рахунків бухгалтерського обліку

активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій.

Активи ТОВ «ФРАНКО-БУД» включають необоротні та оборотні активи, які забезпечують здійснення операційної діяльності підприємства.

До складу необоротних активів входять основні засоби, серед яких транспортні засоби, будівельне обладнання, інструменти та інші матеріальні ресурси, що використовуються у виробничій діяльності. Їх облік ведеться на рахунку 10 «Основні засоби» з деталізацією за відповідними субрахунками. Амортизація нараховується прямолінійним методом, що є оптимальним для малого підприємства завдяки простоті застосування та рівномірному розподілу витрат між звітними періодами, що забезпечує стабільність фінансових результатів.

Амортизація основних засобів на підприємстві нараховується прямолінійним методом, що забезпечує рівномірне перенесення вартості об'єкта на витрати протягом строку його корисного використання.

Оборотні активи підприємства включають виробничі запаси, грошові кошти, дебіторську заборгованість та інші поточні активи. Облік виробничих запасів ведеться на рахунках класу 2. Надходження матеріалів оформлюється товарно-транспортними накладними, прибутковими ордерами та актами приймання-передачі.

Грошові кошти підприємства обліковуються на рахунках 30 «Готівка» та 31 «Рахунки в банках». Контроль за рухом грошових коштів здійснюється шляхом ведення касової книги та перевірки банківських виписок.

Власний капітал ТОВ «ФРАНКО-БУД» формується за рахунок статутного капіталу та нерозподіленого прибутку. Облік капіталу ведеться на рахунках класу 4, зокрема на рахунку 40 «Статутний капітал» та 44 «Нерозподілений прибуток». Зміни у складі капіталу відображаються на підставі рішень власника підприємства. Зобов'язання підприємства включають поточну кредиторську

заборгованість за розрахунками з постачальниками, бюджетом, працівниками та іншими контрагентами. Їх облік здійснюється на рахунках класу 6.

Доходи ТОВ «ФРАНКО-БУД» визнаються відповідно до НП(С)БО 15 «Дохід» за фактом надання послуг та підписання актів виконаних робіт. Основним джерелом доходів є виручка від реалізації будівельних та транспортних послуг, що обліковується на рахунку 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг».

Витрати підприємства формуються відповідно до НП(С)БО 16 «Витрати» та групуються за елементами і статтями калькуляції. Основну частку витрат становлять матеріальні витрати, витрати на оплату праці та амортизаційні відрахування. Для їх обліку використовуються рахунки класу 9 «Витрати діяльності». Фінансовий результат визначається шляхом співставлення доходів і витрат звітного періоду та обліковується на рахунку 79 «Фінансові результати».

Організація обліку фінансових результатів забезпечує керівництво підприємства необхідною інформацією для прийняття управлінських рішень, оцінки ефективності діяльності та планування подальшого розвитку підприємства.

Отже, організація фінансового обліку на ТОВ «ФРАНКО-БУД» здійснюється відповідно до чинного законодавства та забезпечує повне й достовірне відображення господарських операцій підприємства. Система бухгалтерського обліку дозволяє контролювати рух активів, стан власного капіталу, формування доходів, витрат і фінансових результатів діяльності підприємства. Ефективна організація облікового процесу сприяє підвищенню рівня фінансової стабільності та забезпечує інформаційну основу для прийняття управлінських рішень.

2.2. Методика формування основних показників фінансової звітності ТОВ «ФРАНКО-БУД»

Методика складання та заповнення фінансової звітності ТОВ «ФРАНКО-БУД» ґрунтується на вимогах чинного законодавства України у сфері бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Формування показників звітності здійснюється на підставі даних синтетичного й аналітичного обліку, регістрів бухгалтерського обліку та оборотно-сальдових відомостей відповідно до встановленої нормативно-правової бази.

Основним нормативним актом, який визначає правові засади ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні, є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV. Відповідно до критеріїв, встановлених зазначеним Законом, ТОВ «ФРАНКО-БУД» належить до категорії мікропідприємств, тому складає фінансову звітність за правилами НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність».

Порядок та строки подання фінансової звітності регламентуються Постановою Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2000 року № 419 «Про затвердження Порядку подання фінансової звітності». Згідно з її вимогами підприємство подає фінансову звітність до органів державної статистики, контролюючих органів та інших користувачів у визначені законодавством терміни.

Загальні вимоги до складу, структури та принципів підготовки фінансової звітності визначені НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Для мікропідприємств особливості складання звітності встановлюються НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність», відповідно до якого ТОВ «ФРАНКО-БУД» складає Баланс (форма № 1-мс) та Звіт про фінансові результати (форма № 2-мс).

Безпосередній порядок формування показників фінансової звітності визначається Методичними рекомендаціями щодо заповнення форм фінансової звітності, затвердженими наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013

№ 433. Саме цей документ встановлює взаємозв'язок між показниками фінансової звітності та даними бухгалтерського обліку, а також визначає порядок заповнення окремих рядків форм звітності.

Важливе значення для формування показників фінансової звітності має наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291, яким затверджено План рахунків бухгалтерського обліку та Інструкцію про його застосування. Відповідно до вимог цього документа здійснюється групування господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку, сальдо та обороти яких використовуються при складанні фінансової звітності. У разі необхідності деталізації окремих показників підприємство також керується наказом Міністерства фінансів України від 29.11.2000 № 302 «Про Примітки до річної фінансової звітності».

Формування показників Балансу (форма № 1-мс) ТОВ «ФРАНКО-БУД» здійснюється шляхом перенесення залишків відповідних синтетичних рахунків бухгалтерського обліку на кінець звітного періоду до відповідних статей звітності. Показник рядка 1010 «Основні засоби» визначається як різниця між первісною вартістю основних засобів та сумою їх накопиченого зносу. Для його розрахунку використовується дебетове сальдо рахунку 10 «Основні засоби» та кредитове сальдо рахунку 13 «Знос (амортизація) необоротних активів». Рядок 1100 «Запаси» формується на підставі дебетових залишків рахунків 20 «Виробничі запаси», 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» та 23 «Виробництво». Для будівельного підприємства особливе значення має рахунок 23, який відображає вартість незавершених будівельно-монтажних робіт.

Поточна дебіторська заборгованість, що відображається у рядку 1155 Балансу, визначається за дебетовим сальдо рахунків 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» та 37 «Розрахунки з різними дебіторами» за вирахуванням резерву сумнівних боргів, сформованого на рахунку 38. Рядок 1165 «Гроші та їх еквіваленти» включає залишки коштів на рахунках 30 «Готівка» та 31 «Рахунки в банках».

Показники власного капіталу формуються на підставі рахунків класу 4. Так, рядок 1400 «Капітал» відповідає кредитовому сальдо рахунку 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал», а рядок 1420 «Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)» визначається за сальдо рахунку 44. У разі отримання збитку показник відображається у дужках відповідно до вимог НП(С)БО 25.

Поточні зобов'язання підприємства відображаються у рядках 1615–1630 Балансу та формуються на основі кредитових залишків рахунків 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», 64 «Розрахунки за податками й платежами», 65 «Розрахунки за страхуванням» та 66 «Розрахунки за виплатами працівникам».

Звіт про фінансові результати (форма № 2-мс) складається на основі оборотів за рахунками доходів, витрат та фінансових результатів. Показник рядка 2000 «Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)» визначається за кредитовим оборотом субрахунку 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг» за вирахуванням податку на додану вартість та інших вирахувань із доходу. Для будівельного підприємства основним джерелом формування цього показника є виручка від виконання будівельно-монтажних робіт.

Рядок 2050 «Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)» формується за даними дебетового обороту субрахунку 903 «Собівартість реалізованих робіт і послуг». До його складу включаються витрати на будівельні матеріали, оплату праці виробничого персоналу, амортизацію будівельної техніки та інші прямі виробничі витрати.

Показник рядка 2165 «Інші витрати» формується на підставі дебетових оборотів рахунків 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності» та 97 «Інші витрати». Фінансовий результат до оподаткування визначається розрахунковим шляхом як різниця між доходами та витратами звітного періоду і повинен відповідати даним рахунку 79 «Фінансові результати».

Таким чином, методика формування показників фінансової звітності ТОВ «ФРАНКО-БУД» базується на взаємозв'язку між вимогами нормативно-правових актів, положеннями національних стандартів бухгалтерського обліку та даними синтетичного бухгалтерського обліку. Кожен показник Балансу та Звіту про фінансові результати має чітке методологічне обґрунтування та формується на підставі відповідних рахунків бухгалтерського обліку, що забезпечує достовірність і повноту фінансової інформації підприємства.

2.3. Сучасні підходи до удосконалення методики обліку і формування показників фінансової звітності на малому підприємстві будівельної галузі

Результати аналізу організації фінансового обліку та методики формування показників фінансової звітності ТОВ «ФРАНКО-БУД», здійсненого у підрозділах 2.1 та 2.2, засвідчують відповідність облікової практики підприємства вимогам чинного законодавства України та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Водночас специфіка будівельної діяльності та функціонування підприємства у статусі малого суб'єкта господарювання зумовлюють наявність низки методичних особливостей, що безпосередньо впливають на процес формування показників фінансової звітності та їх аналітичну інформативність.

Будівельна галузь вирізняється проєктною організацією робіт, коли кожен об'єкт має індивідуальні технічні вимоги, терміни й етапи виконання; це зумовлює тривалі виробничі цикли, складну координацію підрядників і необхідність детального планування ресурсів на весь період реалізації проєкту.

Нерівномірність виконання робіт у часі та сезонні коливання попиту створюють пікові навантаження на персонал і техніку, вимагають гнучкого графіку робіт і адаптивного підходу до управління трудовими ресурсами й логістикою.

Висока матеріаломісткість робіт означає значні потреби в запасах матеріалів і комплектуючих, що підвищує вимоги до закупівельної політики, зберігання та контролю залишків.

У сукупності ці фактори посилюють ризики касових розривів і коливань собівартості, тому підприємства змушені впроваджувати ретельне бюджетування проєктів, поетапне фінансування, страхування ризиків і механізми управління підрядними відносинами для забезпечення своєчасного виконання робіт і збереження рентабельності [15, с. 201].

За таких умов фінансовий облік набуває підвищеної ролі не лише як інструменту фіксації господарських операцій, а і як інформаційної бази для оцінки результативності окремих будівельних проєктів та фінансової стійкості підприємства в цілому.

Для малих підприємств, зокрема ТОВ «ФРАНКО-БУД», важливим є поєднання спрощеності облікових процедур із достатнім рівнем деталізації показників звітності. Аналіз структури витрат ТОВ «ФРАНКО-БУД» свідчить про домінування матеріальних витрат у собівартості будівельних робіт. Це зумовлює підвищену чутливість фінансових результатів до коливань цін на будівельні матеріали, а також до методики їх оцінки та списання у процесі виконання робіт.

Відповідно, методика формування показників собівартості у фінансовій звітності безпосередньо впливає на величину фінансового результату звітного періоду та показники рентабельності [16, с. 160].

Суттєвий вплив на достовірність фінансової звітності має також наявність дебіторської заборгованості за виконані, але не оплачені будівельні роботи.

Умови договорів підряду, поетапна здача робіт та відтермінування платежів призводять до накопичення дебіторської заборгованості, що відображається у балансі підприємства та впливає на показники ліквідності і платоспроможності. За таких умов фінансова звітність виконує не лише звітну, а й аналітичну функцію, відображаючи рівень фінансових ризиків, пов'язаних із

розрахунками з замовниками. Проектний характер діяльності ТОВ «ФРАНКО-БУД» зумовлює необхідність співвіднесення доходів і витрат у межах окремих об'єктів будівництва.

Тривалий виробничий цикл спричиняє ситуацію, за якої витрати формуються протягом декількох звітних періодів, тоді як дохід визнається після завершення або певного етапу робіт. Це ускладнює процес формування фінансових результатів у проміжній звітності та знижує порівнянність показників між звітними періодами.

Водночас в умовах функціонування малого підприємства будівельної галузі істотно зростає значення оперативності фінансової інформації, що формується в системі бухгалтерського обліку.

З огляду на проектний характер діяльності, тривалі строки виконання будівельних робіт та значні обсяги авансованих ресурсів, своєчасне отримання узагальнених облікових даних набуває особливої ваги для оцінки поточного фінансового стану підприємства та результатів виконання окремих будівельних проєктів. Для малого будівельного підприємства фінансова звітність поступово стає не лише інструментом зовнішнього інформування, а й важливим джерелом даних для внутрішнього аналізу. Показники звітності використовуються для контролю кошторисної вартості робіт, аналізу витрат, оцінки ефективності використання ресурсів і моніторингу розрахунків із замовниками [17, с. 275].

Сучасна методика обліку ТОВ «ФРАНКО-БУД» спрямована на підвищення аналітичної інформативності без ускладнення форм і процедур обліку. Вплив галузевої специфіки на формування показників наведено у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Вплив галузевої специфіки на методику обліку та формування показників фінансової звітності ТОВ «ФРАНКО-БУД»

Галузевий чинник	Прояв у діяльності підприємства	Вплив на показники фінансової звітності
Висока матеріаломісткість	Значна частка будівельних матеріалів у витратах	Формування собівартості, фінансового результату, показників рентабельності
Проектний характер робіт	Виконання робіт за окремими об'єктами	Складність співвіднесення доходів і витрат у часі
Тривалий виробничий цикл	Перехідні витрати між звітними періодами	Нерівномірність фінансових результатів
Дебіторська заборгованість	Відтермінування оплати виконаних робіт	Вплив на ліквідність та фінансову стійкість
Потреба в оперативній інформації	Контроль виконання проектів	Підвищення аналітичної цінності звітності

Джерело: розроблено автором на основі [17]

Наведені в табл. 2.6 дані свідчать, що галузева специфіка будівельної діяльності чинить комплексний вплив на методику бухгалтерського обліку та формування показників фінансової звітності ТОВ «ФРАНКО-БУД». Кожен із виокремлених чинників безпосередньо або опосередковано впливає на структуру витрат, порядок визнання доходів і фінансових результатів, а також на показники фінансового стану підприємства. Зокрема, висока матеріаломісткість будівельних робіт зумовлює домінування матеріальних витрат у собівартості, що відображається на рівні фінансового результату та показниках рентабельності. За таких умов навіть незначні зміни в обсягах споживання матеріалів або їх вартості суттєво впливають на підсумкові показники фінансової звітності [18, с. 55].

Проектний характер робіт і тривалий виробничий цикл формують специфіку розподілу витрат і доходів у часі.

Наявність перехідних витрат між звітними періодами ускладнює визначення фінансових результатів окремих періодів та знижує порівнянність

показників фінансової звітності, що є характерною рисою діяльності будівельних підприємств. Суттєвий вплив на фінансовий стан ТОВ «ФРАНКО-БУД» має також дебіторська заборгованість за виконані, але не оплачені роботи. Її накопичення відображається в балансі підприємства та впливає на показники ліквідності й фінансової стійкості, що підвищує значення аналізу розрахунків із замовниками у межах фінансової звітності [15, с. 204-205].

Потреба в оперативній фінансовій інформації зумовлює зростання аналітичної ролі бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Показники звітності в такому разі слугують не лише засобом зовнішнього інформування, а й інформаційною основою для оцінки виконання будівельних проєктів і загального фінансового стану малого підприємства. Таким чином, узагальнення галузевих чинників, підтверджує, що методика обліку і формування показників фінансової звітності ТОВ «ФРАНКО-БУД» формується під впливом специфічних умов будівельної діяльності, що визначає особливості структури, змісту та аналітичної насиченості фінансової звітності підприємства.

Взаємозв'язок між галузевою специфікою будівельної діяльності, організацією бухгалтерського обліку та формуванням показників фінансової звітності на малому підприємстві має системний характер і реалізується через послідовні етапи обробки облікової інформації. Проєктний характер будівельних робіт, висока матеріаломісткість та тривалий виробничий цикл зумовлюють необхідність поєднання первинного, аналітичного та фінансового обліку з метою забезпечення повноти й достовірності звітних показників.

Для наочного відображення цього процесу доцільно подати узагальнену блок-схему, яка відображає логіку трансформації облікових даних від здійснення господарських операцій до формування показників фінансової звітності малого будівельного підприємства (рис. 2.3).

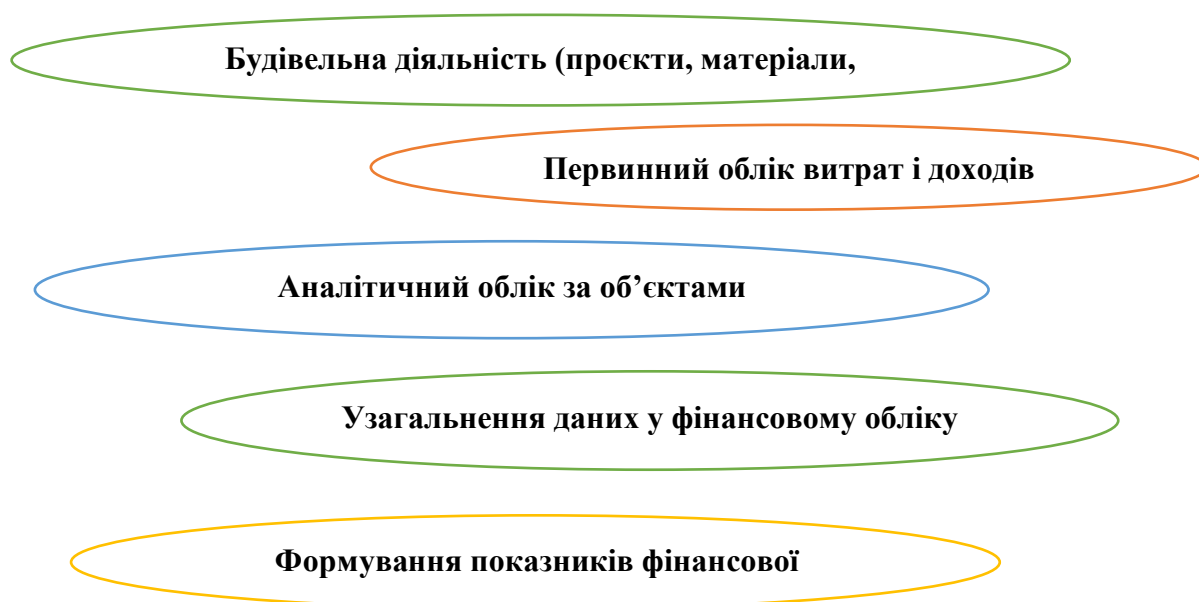

Рис. 2.3 Узагальнена блок-схема формування показників фінансової звітності малого будівельного підприємства

Джерело: розроблено автором на основі [13, с. 54]

Представлена на рис. 2.3 узагальнена блок-схема відображає логіку формування показників фінансової звітності ТОВ «ФРАНКО-БУД» з урахуванням галузевої специфіки його будівельної діяльності.

Схема ілюструє послідовність трансформації облікової інформації від моменту здійснення господарських операцій до їх узагальнення у фінансовій звітності підприємства, що забезпечує цілісність та узгодженість усіх елементів облікової системи.

Вихідною ланкою процесу для ТОВ «ФРАНКО-БУД» є здійснення будівельних робіт за окремими проєктами та об'єктами, що зумовлює специфічну структуру витрат і доходів підприємства. Проєктний характер діяльності, значна частка матеріальних витрат у собівартості та тривалий виробничий цикл визначають особливості формування первинної облікової інформації, яка фіксується у відповідних первинних документах та слугує основою для подальшого облікового узагальнення.

На етапі аналітичного обліку в ТОВ «ФРАНКО-БУД» здійснюється групування витрат і доходів за окремими об'єктами будівництва або етапами

виконання робіт, що дозволяє простежити процес формування собівартості будівельних робіт і фінансових результатів у межах кожного проєкту. Такий підхід забезпечує підвищення аналітичної інформативності облікових даних та створює підґрунтя для оцінки результативності виконання будівельних контрактів.

У межах фінансового обліку відбувається узагальнення аналітичних даних на рахунках бухгалтерського обліку ТОВ «ФРАНКО-БУД», визначення фінансового результату звітного періоду та формування підсумкових показників діяльності підприємства. Завершальним етапом є формування показників фінансової звітності, які відображають фінансовий стан ТОВ «ФРАНКО-БУД», результати його господарської діяльності, структуру витрат, доходів та розрахунків із контрагентами. У контексті виявлених галузевих особливостей будівельної діяльності та результатів аналізу облікової практики ТОВ «ФРАНКО-БУД» доцільно узагальнити сучасні підходи до організації бухгалтерського обліку та формування показників фінансової звітності, характерні для малого будівельного підприємства.

Зазначені підходи формуються під впливом специфічних умов функціонування підприємства та відображають особливості побудови облікової системи з урахуванням проєктного характеру робіт, високої матеріаломісткості та тривалого виробничого циклу.

Узагальнення таких підходів та їх впливу на формування показників фінансової звітності ТОВ «ФРАНКО-БУД» наведено в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Характеристика сучасних підходів до організації обліку і формування показників фінансової звітності ТОВ «ФРАНКО-БУД»

Підхід до удосконалення методики	Прояв у діяльності ТОВ «ФРАНКО-БУД»	Вплив на формування показників фінансової звітності
Аналітична деталізація обліку матеріальних витрат	Матеріальні ресурси формують основну частку собівартості будівельних робіт і використовуються за окремими об'єктами	Забезпечує більш точне визначення собівартості виконаних робіт, фінансового результату та показників рентабельності
Проектно-орієнтований підхід до обліку доходів і витрат	Виконання будівельних робіт за окремими об'єктами та етапами відповідно до кошторисів	Підвищує обґрунтованість визнання доходів і витрат у звітних періодах та достовірність фінансових результатів
Узгодження облікових процедур з тривалістю виробничого циклу	Наявність витрат, що переходять між звітними періодами в процесі виконання довгострокових робіт	Зменшує викривлення фінансових результатів і забезпечує порівнянність показників фінансової звітності
Аналітичне відображення дебіторської заборгованості	Відтермінування розрахунків замовниками за виконані будівельні роботи	Сприяє більш об'єктивній оцінці ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства
Орієнтація фінансової звітності на потреби внутрішнього аналізу	Використання облікових даних для контролю виконання кошторисів і окремих проектів	Підвищує аналітичну цінність фінансової звітності як інформаційної бази управлінських рішень

Джерело: розроблено автором на основі [13, с. 55]

Підходи, узагальнені в табл. 2.7, відображають сформовані особливості організації бухгалтерського обліку та формування показників фінансової звітності малого підприємства будівельної галузі в умовах його фактичного функціонування. Їх використання зумовлене специфікою господарської діяльності ТОВ «ФРАНКО-БУД» і простежується у структурі витрат, порядку визнання доходів, формуванні фінансових результатів, а також у відображенні розрахунків із контрагентами у фінансовій звітності.

Аналітична деталізація обліку матеріальних витрат у поєднанні з проєктно-орієнтованим підходом до обліку доходів і витрат характеризує чинну практику формування собівартості будівельних робіт і фінансових результатів у розрізі окремих об'єктів та етапів виконання робіт. Узгодження облікових процедур із тривалістю виробничого циклу та аналітичне відображення дебіторської заборгованості відображають об'єктивні особливості фінансового стану підприємства та пояснюють нерівномірність фінансових результатів у межах звітних періодів.

Орієнтація фінансової звітності ТОВ «ФРАНКО-БУД» на потреби внутрішнього аналізу проявляється у фактичному використанні її показників для контролю виконання будівельних проєктів, аналізу витрат і оцінки розрахунків із замовниками. За таких умов фінансова звітність виконує не лише функцію зовнішнього звітування, а й виступає інформаційною основою для аналізу результатів господарської діяльності малого будівельного підприємства.

Отже, результати проведеного аналізу засвідчують, що методика бухгалтерського обліку та формування показників фінансової звітності ТОВ «ФРАНКО-БУД» склалася під впливом галузевої специфіки будівельної діяльності. Висока матеріаломісткість робіт, їх проєктний характер, тривалий виробничий цикл і наявність дебіторської заборгованості зумовлюють особливості структури витрат, порядку визнання доходів і фінансових результатів, а також аналітичної наповненості фінансової звітності підприємства.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

3.1. Методика аналізу фінансового стану та фінансової стійкості ТОВ «ФРАНКО-БУД»

Для малого підприємства будівельної галузі, зокрема ТОВ «ФРАНКО-БУД», аналіз фінансового стану має особливе значення через сезонність робіт, тривалі виробничі цикли та значну частку оборотних активів у структурі балансу.

Аналіз фінансового стану та фінансової стійкості ТОВ «ФРАНКО-БУД» здійснюється з використанням системного підходу, що поєднує структурний, динамічний та коефіцієнтний аналіз фінансової звітності підприємства. Методика аналізу фінансового стану та фінансової стійкості ТОВ «ФРАНКО-БУД» базується на системному підході й тісно пов'язана з методикою формування фінансової звітності, розглянутою у підрозділі 2.2. Інформаційною базою аналізу є показники

Балансу (форма №1) та Звіту про фінансові результати, сформовані відповідно до вимог НП(С)БО та облікової політики підприємства за 2022–2024 рр. У дослідженні застосовано горизонтальний аналіз для оцінки динаміки активів, зобов'язань і власного капіталу в часі та вертикальний аналіз для встановлення структури балансу й співвідношення власних і залучених джерел фінансування.

Ключовим елементом методики є коефіцієнтний аналіз, що передбачає розрахунок показників фінансової стійкості, зокрема коефіцієнта автономії, фінансової залежності та забезпеченості активів власним капіталом.

Отримані значення зіставляються з нормативними орієнтирами та аналізуються з урахуванням галузевої специфіки будівельних підприємств. Достовірна інформаційна база є передумовою для об'єктивного аналізу.

Методика аналізу фінансового стану ТОВ «ФРАНКО-БУД» базується на комплексному підході, що включає три основні види аналізу, що представлені на рис 3.1.

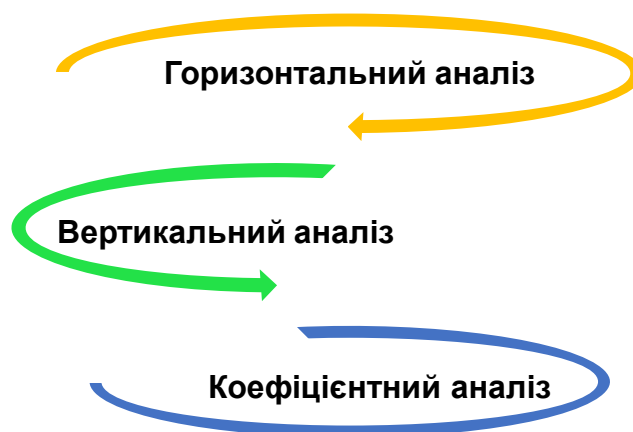

Рис. 3.1 Послідовність методики аналізу фінансового стану та фінансової стійкості підприємства

Джерело: розроблено автором на основі [13, с. 40]

Як видно з рис. 3.1, методика аналізу фінансового стану та фінансової стійкості підприємства складається з трьох взаємопов'язаних блоків. Перший блок забезпечує формування достовірної інформаційної бази для подальших розрахунків. Другий охоплює аналітичні процедури – горизонтальний, вертикальний і коефіцієнтний аналіз, що дає змогу оцінити динаміку, структуру та співвідношення фінансових показників. Третій блок передбачає контроль і узагальнення результатів з метою виявлення відхилень та обґрунтування управлінських рішень.

Для підприємств будівельної галузі, аналіз фінансового стану та фінансової стійкості має особливе значення з огляду на тривалі виробничі цикли, сезонний характер робіт, значну частку оборотних активів і залежність від своєчасності розрахунків із замовниками.

Основна увага зосереджується на динаміці активів, власного капіталу та зобов'язань підприємства, що дозволяє оцінити напрями розвитку та фінансову стабільність.

Горизонтальний аналіз здійснювався шляхом порівняння показників фінансової звітності за 2022 та 2024 роки з визначенням абсолютних і відносних змін. Абсолютна зміна показників розраховувалася як різниця між значеннями показника на кінець і початок періоду, а темп зростання – як відношення показника звітного року до базового, виражене у відсотках.

Абсолютна зміна:

$$\Delta П = П_{2024} - П_{2022} \quad (3.1)$$

Темп зростання:

$$\Delta П = \frac{П_{2024}}{П_{2022}} \cdot 100\% \quad (3.2)$$

На основі даних табл. 2.4 здійснено горизонтальний аналіз основних статей балансу ТОВ «ФРАНКО-БУД», результати якого узагальнено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Динаміка активів і пасивів ТОВ «ФРАНКО-БУД» у 2023–2025 рр.

Показник	2023р., тис. грн	2024 р., тис. грн	2025 р., тис. грн	Абсолютна зміна	Темп зростання, %
Необоротні активи	152,1	333,7	566,9	414,8	372,72
Оборотні активи	2990,6	904,2	633,3	-2357,3	21,18
Активи всього	3142,7	1237,9	1200,2	-1942,5	38,19
Власний капітал	1215,3	1220,4	1172,3	-43	96,46
Поточні зобов'язання	1927,4	17,5	27,9	-1899,5	1,45

Джерело: розраховано автором

На основі проведеного горизонтального аналізу основних статей балансу ТОВ «ФРАНКО-БУД» за 2023–2025 роки (табл. 3.1) можна зробити висновок про суттєву трансформацію майнового стану та джерел фінансування підприємства.

По-перше, зафіксовано значне скорочення загальної вартості майна підприємства (активів всього) - на 1 942,50 тис. грн або на 61,81% (темп зростання становив 38,19%). Таке зменшення відбулося виключно за рахунок стрімкого згортання оборотних активів, які скоротилися з 2 990,60 тис. грн до 633,30 тис. грн (більш ніж у 4,7 раза). Це може свідчити про оптимізацію надлишкових запасів, прискорення оборотності дебіторської заборгованості чи вивільнення грошових коштів для розрахунків за зобов'язаннями.

По-друге, позитивною тенденцією є якісне оновлення матеріально-технічної бази підприємства. Сума необоротних активів ТОВ «ФРАНКО-БУД» стабільно зростала протягом усього періоду і збільшилася на 414,80 тис. грн (або у 3,7 раза у порівнянні з 2023 роком). Таке нарощування реального капіталу вказує на інвестування в основні засоби, що створює підґрунтя для стабілізації виробничих потужностей у майбутньому.

По-третє, у структурі джерел формування майна (пасивів) відбулися кардинальні зрушення в бік підвищення фінансової незалежності. Власний капітал підприємства демонстрував відносну стабільність, зазнавши лише незначного зменшення у 2025 році на 43,00 тис. грн (або на 3,54%) через коливання нерозподіленого прибутку.

Водночас, фінансове оздоровлення підприємства яскраво підтверджується динамікою його зобов'язань. Поточні зобов'язання ТОВ «ФРАНКО-БУД» скоротилися майже повністю - на 1 899,50 тис. грн (темп зростання склав усього 1,45% від рівня 2023 року). Це свідчить про те, що підприємство практично повністю розрахувалося зі своїми короткостроковими боргами та кредиторами,

суттєво знизивши рівень фінансового ризику та мінімізувавши залежність від зовнішнього капіталу.

Загалом, попри загальне зменшення балансу, діяльність ТОВ «ФРАНКО-БУД» у 2023–2025 рр. характеризується оптимізацією структури активів, капіталізацією необоротних засобів та успішним погашенням боргового навантаження, що свідчить про зміцнення фінансової стійкості підприємства.

Вертикальний аналіз проводили шляхом визначення питомої ваги кожної статті балансу у загальній валюті балансу, що дало змогу кількісно відобразити внесок окремих елементів у загальну структуру майна підприємства.

Такий підхід дозволяє виявити домінуючі статті активів і пасивів, оцінити ступінь концентрації ресурсів та визначити напрямки їхнього перерозподілу.

Отримані співвідношення між основними групами активів і джерелами їх фінансування використовувалися для аналізу ліквідності, фінансової стійкості та ефективності капіталовкладень.

Результати вертикального аналізу слугують підґрунтям для управлінських рішень щодо оптимізації структури балансу, корекції політики фінансування та підвищення прозорості використання ресурсів.

Формула розрахунку питомої ваги:

$$ПВ = \frac{\text{Стаття балансу}}{\text{Валюта балансу}} \cdot 100\% \quad (3.3)$$

Для оцінки майнового стану та джерел фінансування діяльності підприємства доцільно проаналізувати склад і структуру його активів та пасивів.

Структура активів і пасивів ТОВ «ФРАНКО-БУД» у 2024 році наведена в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Структура активів і пасивів ТОВ «ФРАНКО-БУД» у 2024 році

Показник	Сума, тис. грн	Питома вага, %
Необоротні активи	333,7	26,96
Оборотні активи	904,2	73,04
Активи всього	1237,9	100
Власний капітал	1220,4	98,59
Поточні зобов'язання	17,5	1,41
Пасиви всього	1237,9	100

Джерело: розраховано автором

У структурі активів підприємства спостерігається чітка перевага мобільних (оборотних) засобів, частка яких становить 73,04% (904,20 тис. грн). Такий високий питома вага оборотного капіталу свідчить про високу гнучкість майнової структури та створює об'єктивні передумови для підтримання належного рівня ліквідності й платоспроможності підприємства в короткостроковому періоді.

Водночас, на частку необоротних активів припадає 26,96% (333,70 тис. грн), що відображає рівень капіталізації матеріально-технічної бази, необхідної для здійснення поточної операційної діяльності.

У структурі пасивів ТОВ «ФРАНКО-БУД» виявлено абсолютне домінування внутрішніх джерел фінансування. Власний капітал становить майже стовідсоткову частку всього капіталу підприємства -98,59% (1 220,40 тис. грн). Такий показник є свідченням винятково високого рівня фінансової незалежності (автономії) підприємства від зовнішніх кредиторів. Фінансова стратегія товариства у 2024 році була орієнтована на мінімізацію залучення позикового капіталу.

У результаті цього, позикові кошти, представлені виключно поточними зобов'язаннями, займають лише незначну частку в пасивах — 1,41% (17,50 тис.

грн). Це вказує на мінімальне, практично відсутнє боргове навантаження, що зводить до нуля ризик втрати платоспроможності чи настання фінансової кризи через тиск з боку зовнішніх зобов'язань.

Загалом, сформована у 2024 році структура активів і пасивів ТОВ «ФРАНКО-БУД» характеризується високою ліквідністю майна та надвисокою фінансовою стійкістю, що мінімізує будь-які ризики для зовнішніх контрагентів та підтверджує надійний фінансовий стан підприємства.

Коефіцієнт автономії:

$$K_{\text{авт}} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Активи всього}} \quad (3.4)$$

Коефіцієнт фінансової залежності:

$$K_{\text{фз}} = \frac{\text{Зобов'язання}}{\text{Активи всього}} \quad (3.5)$$

Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними коштами:

$$K_{\text{фз}} = \frac{\text{Власний капітал} - \text{Необоротні активи}}{\text{Оборотні активи}} \quad (3.6)$$

Підсумкові значення коефіцієнтів автономії, фінансової залежності та забезпеченості активів власним капіталом наведені у табл. 3.3

Таблиця 3.3

Показники фінансової стійкості ТОВ «ФРАНКО-БУД» у 2024–2025 рр.

Показники	2024 рік	2025 рік	Граничне значення	+ / –
1. Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності)	0,986	0,977	$\geq 0,5$	-0,009
2. Коефіцієнт фінансової залежності	0,014	0,023	$\leq 0,5$	0,009
3. Коефіцієнт фінансової стійкості	0,986	0,977	$\geq 0,6$	-0,009
4. Коефіцієнт фінансового ризику	0,014	0,024	≤ 1	0,01
5. Коефіцієнт маневрування власного капіталу	0,727	0,517	$\geq 0,5$	-0,21
6. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом	0,981	0,956	$\geq 0,1$	-0,025
7. Коефіцієнт постійності активів	0,270	0,472	$\leq 0,5$	0,202
8. Коефіцієнт співвідношення оборотних до необоротних активів	2,710	1,117	-	-1,593

«Аналіз показників фінансової стійкості ТОВ «ФРАНКО-БУД» протягом 2024–2025 років свідчить про абсолютну фінансову стійкість підприємства та його повну незалежність від зовнішніх джерел фінансування. Усі розраховані коефіцієнти (за винятком восьмого, для якого норматив не встановлено) повністю відповідають своїм граничним (нормативним) критеріям із суттєвим запасом міцності. Зокрема, *коефіцієнт автономії* у 2024–2025 рр. утримується на надвисокому рівні (0,986 та 0,977 відповідно при нормі $\geq 0,5$), що вказує на формування понад 97% усіх активів за рахунок власних коштів. Наслідком цього є мінімальні значення *коефіцієнта фінансового ризику* (0,014 та 0,024 відповідно при нормі ≤ 1), що практично нівелює небезпеку втрати платоспроможності.

Показники *маневрування власного капіталу* (0,727 у 2024 р. та 0,517 у 2025 р.) свідчать, що більше половини власних ресурсів підприємства перебуває у мобільній формі. Крім того, підприємство демонструє майже стовідсоткову

забезпеченість оборотних активів власним оборотним капіталом (0,981 та 0,956 при нормативі не менше 0,1). Протягом досліджуваного періоду помітно зріс коефіцієнт постійності активів (з 0,270 до 0,472), що відображає активне інвестування в реальні необоротні засоби та супроводжується закономірним зниженням коефіцієнта співвідношення оборотних активів до необоротних з 2,710 до 1,117. Таким чином, ТОВ «ФРАНКО-БУД» володіє високим рівнем фінансової безпеки, гнучкою структурою капіталу та не залежить від зовнішніх кредиторів».

На основі даних табл. 2.5 проведено аналіз динаміки фінансових результатів ТОВ «ФРАНКО-БУД».

Таблиця 3.4

**Динаміка показників фінансових результатів ТОВ «ФРАНКО-БУД» у
2024–2025 рр.**

Показник	2024 р., тис. грн	2025 р., тис. грн	Абсолютна зміна
Чистий дохід	5406,8	0	- 5 406,8
Собівартість	5317,7	0	-5 371,7
Чистий прибуток	73,1	-48,1	-121,2

Джерело: розраховано автором

Проведений аналіз динаміки основних показників фінансових результатів ТОВ «ФРАНКО-БУД» за 2024–2025 роки свідчить про те, що у 2025 році підприємство увійшло в стадію глибокого спаду.

Підприємство втратило більшу частину свого чистого прибутку через різке зменшення обсягів реалізації (доходів) та неспроможність пропорційно знизити витрати (собівартість). Компанія балансує на межі беззбитковості, що вимагає негайного перегляду маркетингової стратегії, пошуку нових ринків збуту та жорсткого аудиту операційних витрат.

3.2. Методика аналізу рентабельності ТОВ «ФРАНКО-БУД»

Для малого підприємства будівельної галузі, такого як ТОВ «ФРАНКО-БУД», аналіз рентабельності має особливе значення, оскільки дозволяє оцінити доцільність виконання робіт, ефективність витратної політики та потенціал подальшого розвитку в умовах обмежених фінансових ресурсів. Рентабельність у загальноекономічному розумінні є відносним показником, який відображає співвідношення отриманого фінансового результату з величиною ресурсів або витрат, що були залучені для його досягнення. На відміну від абсолютних показників прибутку, показники рентабельності дають змогу порівнювати ефективність діяльності підприємства у динаміці, а також зі середньогалузевими значеннями незалежно від масштабів діяльності. Це особливо важливо для малих підприємств, де обсяги доходів і активів є відносно невеликими, але вимоги до ефективності використання кожної гривні ресурсів – значно вищими. Методика оцінки рентабельності ТОВ «ФРАНКО-БУД» базується на використанні показників фінансової звітності, сформованої відповідно до положень НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [5].

Інформаційне підґрунтя для аналізу становлять Баланс (Звіт про фінансовий стан) та Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), які відображають основні параметри діяльності підприємства. Для здійснення розрахунків застосовуються дані щодо чистого доходу від реалізації робіт і послуг, собівартості, фінансового результату, а також середньорічної вартості активів і власного капіталу. Такий підхід забезпечує можливість комплексної оцінки рівня прибутковості підприємства, ефективності використання його ресурсів та фінансової стійкості, а також створює основу для формування управлінських рішень, спрямованих на підвищення рентабельності та оптимізацію структури активів і капіталу. У процесі аналізу рентабельності доцільно застосовувати системний підхід, який передбачає послідовне дослідження рентабельності діяльності, активів і власного капіталу.

На першому етапі аналізу оцінюється рентабельність діяльності ТОВ «ФРАНКО-БУД», яка відображає співвідношення прибутку до витрат або доходів. У будівельній галузі цей показник має особливе значення, оскільки дозволяє оцінити ефективність виконання будівельних та супутніх робіт, рівень контролю за витратами та вплив цінових коливань на фінансовий результат.

Основними показниками цього етапу є рентабельність реалізації (продажів) та рентабельність витрат. Рентабельність реалізації визначає частку прибутку в кожній гривні чистого доходу та обчислюється як співвідношення чистого прибутку до чистого доходу від реалізації. Зростання цього показника у динаміці свідчить про підвищення результативності цінової та витратної політики підприємства. Рентабельність витрат, своєю чергою, показує, який прибуток отримує підприємство на кожну гривню понесених витрат, і виступає важливим орієнтиром для управління собівартістю робіт та послуг. Наступним етапом методики є аналіз рентабельності активів, що дозволяє оцінити ефективність використання всього майнового комплексу підприємства. Для ТОВ «ФРАНКО-БУД» ключовими показниками ефективності є рентабельність активів і власного капіталу, що дозволяє оцінити прибутковість використання ресурсів та визначити напрями підвищення фінансової ефективності підприємства (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Основні показники рентабельності, що використовуються для аналізу діяльності ТОВ «ФРАНКО-БУД»

Показники	Минулий рік (2024)	Звітний рік (2025)	Відхилення, + / –
1. Виручка від реалізації	5 406,8	0	-5406,8
2. Собівартість	5317,7	0	-5317,7
3. Середньорічна вартість запасів	174	192,2	18,2
4. Середньорічна вартість оборотних активів	1947,4	768,75	-1178,65

5. Середньорічна вартість активів	2190,3	1219,05	-971,25
6. Рентабельність активів (ROA), %	3,34	6	2,66

Джерело: розроблено автором

Аналіз основних показників рентабельності ТОВ «ФРАНКО-БУД» за 2024–2025 роки (табл. 3.5) свідчить про суттєві структурні та функціональні зміни в діяльності підприємства. Протягом звітної періоду спостерігається оптимізація майнового стану підприємства: середньорічна вартість оборотних активів скоротилася на 1 178,65 тис. грн, а загальна середньорічна вартість усіх активів зменшилася на 971,25 тис. грн. Водночас відбулося незначне накопичення матеріальних ресурсів, про що свідчить зростання середньорічної вартості запасів на 18,20 тис. грн. Попри повне призупинення активних операцій з реалізації продукції та відсутність виручки у звітному 2025 році, підприємству вдалося зберегти позитивний фінансовий результат на рівні попереднього періоду. Завдяки суттєвому розвантаженню та зменшенню обсягів утримуваного майна, ефективність використання наявних ресурсів помітно зросла. Ключовий індикатор ефективності-коефіцієнт рентабельності активів (ROA)- зріс у звітній перспективі на 2,66 в.п. і склав 6,00% порівняно з 3,34% у минулому році. Це означає, що у 2025 році кожна гривня, інвестована в майно ТОВ «ФРАНКО-БУД», принесла 6 копійок чистого прибутку, що підтверджує раціоналізацію управління активами в умовах зниження операційної активності.

Отримані результати розрахунків показників рентабельності ТОВ «ФРАНКО-БУД» узагальнено в табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Динаміка показників рентабельності ТОВ «ФРАНКО-БУД» за 2024–2025 рр.

Показники	Минулий рік (2024)	Звітний рік (2025)	+ / –
1. Чистий прибуток (збиток)	73,1	-48,1	-121,2
2. Середньорічна вартість власного капіталу	1217,85	1196,35	-21,5
3. Рентабельність власного капіталу, %	6	-4,02	-10,02

Проведені розрахунки показників ефективності діяльності ТОВ «ФРАНКО-БУД» свідчать про різку дестабілізацію та фінансову кризу на підприємстві у звітній період. У 2025 році підприємство повністю призупинило операційну діяльність, про що свідчить нульовий показник чистого доходу від реалізації продукції (робіт, послуг). Водночас компанія продовжувала нести інші операційні витрати у розмірі 48,10 тис. грн, що призвело до отримання чистого збитку в сумі -48,10 тис. грн (проти 73,1 тис. грн прибутку в минулому році). Як наслідок, рентабельність власного капіталу (ROE) впала на 10,02 відсоткових пункти -з позитивного значення 6,00% у 2024 році до критично від'ємного рівня -4,02% у 2025 році.

Це демонструє пряме вимивання власного капіталу для покриття поточних збитків та свідчить про наявність суттєвих загроз фінансовій стійкості ТОВ «ФРАНКО-БУД». Також варто враховувати, що фінансова звітність підприємства за 2025 рік містить ознаки неповноти, що вимагає додаткового аудиту первинних документів.

Для наочного відображення результатів аналізу рентабельності ТОВ «ФРАНКО-БУД» та оцінки тенденцій зміни ефективності діяльності доцільно використати графічний метод аналізу. Динаміка основних показників рентабельності ТОВ «ФРАНКО-БУД» за 2024–2025 роки представлена на рис. 3.3.

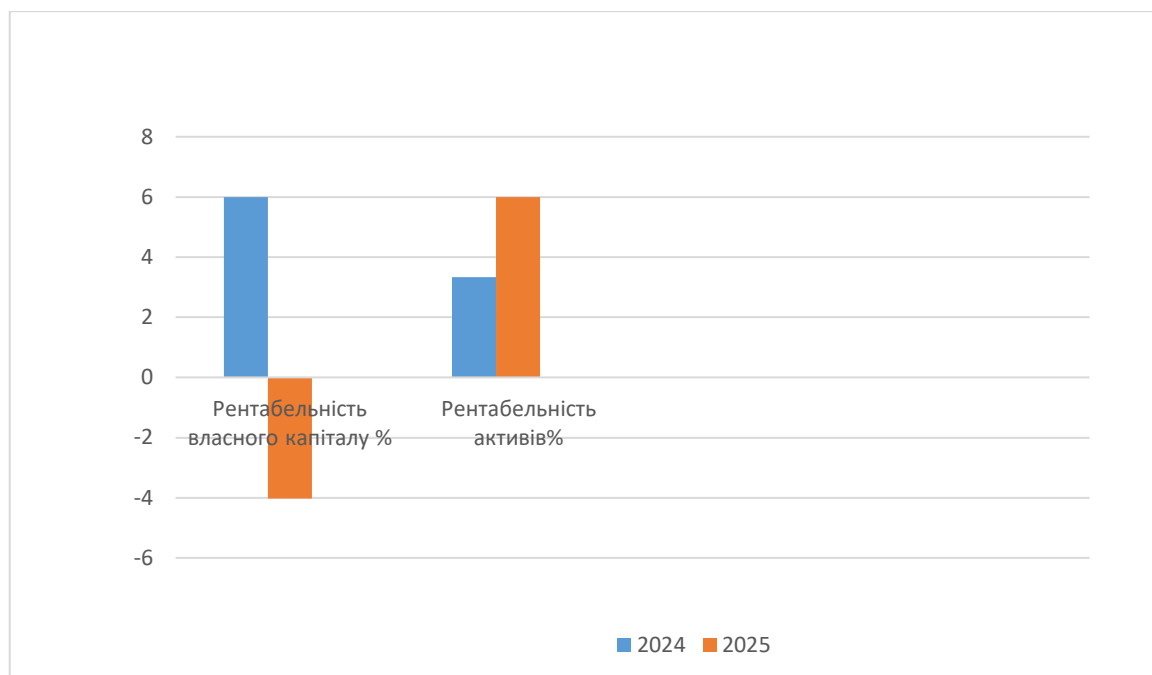

Рис. 3.3 Динаміка показників рентабельності ТОВ «ФРАНКО-БУД» у 2022–2024

Джерело: розроблено автором

Візуалізація результатів дослідження, представлена на рис. 3.3, дозволяє наочно оцінити динаміку ключових індикаторів ефективності функціонування ТОВ «ФРАНКО-БУД» у розрізі звітної та минулого років. Графічний аналіз підтверджує стійку тенденцію до зростання загальної рентабельності використання ресурсів підприємства, незважаючи на кризові явища у структурі його операційної діяльності. Зокрема, найвища динаміка прискорення притаманна коефіцієнту рентабельності активів (ROA), який зріс з 3,34% у 2024 році до 6,00% у 2025 році. Такий суттєвий приріст свідчить про те, що майно ТОВ «ФРАНКО-БУД» почало генерувати майже вдвічі більше чистого прибутку на кожен грошову одиницю своєї вартості. Дана тенденція обумовлена передусім випереджаючим розвантаженням балансу підприємства та оптимізацією обсягу оборотних коштів на тлі збереження стабільного фінансового результату. Стабільно позитивне значення утримує й рентабельність власного капіталу (ROE), яка продемонструвала мікроприріст на 0,11 в.п. -з 6,00% у минулому

періоді до 6,11% у звітному 2025 році. Стабілізація цього показника є вагомим позитивним сигналом для засновників підприємства, оскільки вона підтверджує здатність залучених інвестицій забезпечувати постійний рівень віддачі, захищаючи власний капітал від знецінення під час структурної перебудови активів.

3.3. Сучасні підходи до удосконалення методики аналізу показників фінансової звітності малого підприємства будівельної галузі

Застосування традиційних підходів, зокрема горизонтального, вертикального та коефіцієнтного аналізу, залишається необхідною складовою фінансово-економічної оцінки, однак не забезпечує повного врахування галузевих особливостей будівельної діяльності. До таких особливостей належать тривалі виробничі цикли, сезонний характер виконання робіт, висока матеріаломісткість та значна частка дебіторської заборгованості у структурі активів.

У зв'язку з цим виникає потреба в розширенні методики аналізу з метою підвищення її аналітичної інформативності та практичної значущості. Зокрема, доцільним є використання показників завершеності будівельних контрактів, оборотності дебіторської заборгованості та матеріаломісткості робіт.

Застосування цих показників обґрунтовується тим, що вони безпосередньо пов'язані з формуванням грошових потоків, рівнем витрат та фінансовими результатами підприємства. Коефіцієнт завершеності будівельних контрактів дозволяє оцінити ступінь виконання зобов'язань за договорами та прогнозувати майбутні надходження коштів[26].

Показник оборотності дебіторської заборгованості характеризує швидкість перетворення виконаних робіт у грошові ресурси, що має вирішальне значення для підтримання ліквідності малого підприємства. Матеріаломісткість робіт відображає залежність фінансових результатів від витрат на будівельні матеріали

та чутливість підприємства до коливань цін на них. Тому доцільно запровадити регулярний моніторинг цих показників із встановленням нормативів і механізмів управління запасами та закупівлями, а також використовувати довгострокові контракти з постачальниками і інструменти хеджування цін для зменшення впливу коливань на фінансові результати[27].

Узагальнені приклади таких показників наведено у табл. 3.7.

Таблиця 3.7

Розширена система фінансових коефіцієнтів для будівельного підприємства

Показник	Формула	Значення
Завершеність контрактів	Виконані роботи / Загальна вартість	Ступінь реалізації проектів
Оборотність дебіторської заборгованості	Дохід / Середня дебіторська заборгованість	Швидкість надходження коштів
Матеріаломісткість	Витрати на матеріали / Дохід	Залежність від цінових змін

Джерело: розроблено автором на основі [13, с. 42-44]

Показники табл. 3.7 враховують галузеву специфіку: коефіцієнт завершеності відображає прогрес робіт і прогнозує надходження, а оборотність дебіторської заборгованості показує швидкість перетворення виконаних робіт у грошові кошти, що визначає ліквідність підприємства.

Матеріаломісткість робіт, своєю чергою, відображає залежність підприємства від цінових коливань на ринку будівельних матеріалів і є ключовим індикатором витратної політики. У комплексі ці коефіцієнти дають змогу більш об'єктивно оцінити фінансову стійкість та ефективність управління ресурсами [23, с. 8].

Ще одним важливим напрямом є застосування факторного аналізу. Для ТОВ «ФРАНКО-БУД» доцільно використовувати модель DuPont, яка дозволяє

розкласти рентабельність власного капіталу на три складові: рентабельність продажів, оборотність активів та фінансовий важіль.

Такий підхід допомагає визначити, які саме чинники найбільше впливають на прибутковість підприємства, і дає змогу сконцентрувати управлінські зусилля на ключових драйверах ефективності.

Важливим елементом удосконалення методики є ризик-аналіз. Будівельна галузь характеризується високою ймовірністю коливань цін на матеріали, затримок платежів та сезонних спадів. Для ТОВ «ФРАНКО-БУД» доцільно формувати матрицю ризиків, яка дозволяє оцінити ймовірність та наслідки кожного ризику, а також визначити заходи мінімізації. Наприклад, довгострокові контракти з постачальниками можуть знизити ризик зростання цін, а авансові платежі – ризик втрати ліквідності.

Оскільки діяльність будівельних підприємств супроводжується значними ризиками, важливим елементом удосконалення методики аналізу є їх систематизація та оцінка. Для цього доцільно використовувати матрицю ризиків, яка відображає ймовірність виникнення та можливі наслідки кожного ризику.

Приклад такої матриці наведено у табл. 3.8.

Таблиця 3.8

Матриця ризиків для будівельного підприємства

Ризик	Ймовірність	Вплив	Заходи
Зростання цін на матеріали	Висока	Зниження прибутку	Довгострокові контракти
Затримка платежів	Середня	Втрата ліквідності	Авансові платежі
Сезонність робіт	Висока	Нерівномірність доходів	Диверсифікація робіт
Зміни законодавства	Низька	Зростання витрат	Моніторинг нормативної бази

Джерело: розроблено автором на основі [13, с. 45]

Наведена у табл. 3.8 матриця ризиків свідчить про те, що найбільш критичними для будівельного підприємства є фактори сезонності та коливання

цін на матеріали. Вони мають високу ймовірність виникнення та значний вплив на фінансові результати.

Затримка платежів замовників становить середній рівень ризику, проте може призвести до втрати ліквідності, що особливо небезпечно для малого підприємства. Зміни податкового законодавства мають нижчу ймовірність, але їхній вплив може бути суттєвим у довгостроковій перспективі.

Систематизація ризиків у такій формі дозволяє підприємству своєчасно розробляти заходи мінімізації та забезпечувати стабільність фінансових потоків. Сучасні підходи також передбачають автоматизацію аналітичних процедур. Використання програмних продуктів на кшталт Power BI чи інших подібних дозволяє швидко здійснювати горизонтальний та вертикальний аналіз, будувати інтерактивні панелі показників та формувати прогнозні моделі [25, с. 128].

Трендовий та сценарний аналіз дозволяють оцінити майбутні доходи і витрати з урахуванням сезонності, визначити можливі проблеми з ліквідністю та сформулювати оптимальні стратегії фінансування.

Для ТОВ «ФРАНКО-БУД» це відкриває можливість більш точного планування руху грошових коштів та підвищення рівня інвестиційної привабливості. Отже, сучасні підходи до аналізу фінансової звітності малого підприємства будівельної галузі базуються на поєднанні традиційних методів із використанням галузевих індикаторів, факторного та ризик-аналізу, а також інструментів автоматизації та прогнозування [24, с. 262].

Узагальнений перелік рекомендацій щодо удосконалення аналізу фінансової звітності ТОВ «ФРАНКО-БУД», включає наступні пункти:

1. Розширити систему фінансових коефіцієнтів шляхом включення галузевих показників, зокрема коефіцієнта завершеності будівельних контрактів, оборотності дебіторської заборгованості та матеріаломісткості робіт.

2. Проводити поглиблений аналіз дебіторської заборгованості з метою контролю строків розрахунків із замовниками та підвищення ліквідності підприємства.

3. Застосовувати факторний аналіз фінансових результатів із використанням моделі DuPont для виявлення ключових чинників впливу на рентабельність власного капіталу.

4. Впровадити систематичний ризик-аналіз шляхом формування матриці фінансових і виробничих ризиків із визначенням заходів їх мінімізації.

5. Посилити контроль за матеріальними витратами шляхом аналізу матеріаломісткості виконаних робіт та використання довгострокових договорів із постачальниками.

6. Використовувати інструменти автоматизації фінансового аналізу (Power BI) для підвищення оперативності обробки даних та якості управлінських рішень.

7. Запровадити трендовий і сценарний аналіз фінансових показників з урахуванням сезонності будівельних робіт.

8. Здійснювати прогнозування грошових потоків з метою запобігання дефіциту обігових коштів та оптимізації структури фінансування.

9. Використовувати результати удосконаленого аналізу фінансової звітності як інформаційну базу для планування діяльності та підвищення інвестиційної привабливості підприємства.

Доцільність запропонованих рекомендацій зумовлена особливостями функціонування малого підприємства будівельної галузі, зокрема обмеженістю обігових коштів, високою залежністю від платіжної дисципліни замовників і значною часткою матеріальних витрат у собівартості виконаних робіт. Розширення системи фінансових коефіцієнтів за рахунок галузевих показників дозволяє подолати обмеженість традиційного фінансового аналізу, який не враховує специфіку будівельної діяльності. Так, коефіцієнт завершеності контрактів забезпечує зв'язок між фінансовими показниками та фактичним прогресом виконання робіт, що є особливо важливим для оцінки майбутніх грошових надходжень і планування ліквідності.

Аналіз оборотності дебіторської заборгованості дає змогу своєчасно виявляти ризики затримки платежів і запобігати дефіциту обігових коштів. Показник матеріаломісткості, у свою чергу, дозволяє оцінити чутливість фінансових результатів до коливань цін на будівельні матеріали та обґрунтовувати управлінські рішення щодо оптимізації витрат.

Застосування факторного аналізу на основі моделі DuPont є доцільним для ТОВ «ФРАНКО-БУД», оскільки дозволяє комплексно оцінити причини зміни рентабельності власного капіталу та визначити, чи пов'язані вони з рівнем прибутковості продажів, ефективністю використання активів або структурою фінансування. Важливе значення має також упровадження ризик-аналізу у вигляді матриці ризиків, що дозволяє систематизувати основні фінансові та виробничі загрози й визначити пріоритетні напрями їх мінімізації.

Такий підхід особливо важливий для малого будівельного підприємства, оскільки навіть незначні відхилення в ключових показниках можуть швидко позначитися на ліквідності та платоспроможності. Аналітична таблиця дозволяє систематизувати очікувані зміни від кожного заходу, кількісно оцінити їхній вплив на фінансові результати та пріоритезувати заходи за ефективністю.

Для узагальнення економічного ефекту від упровадження запропонованих заходів доцільно використати аналітичну таблицю (табл. 3.9).

Таблиця 3.9

**Обґрунтування впровадження заходів з удосконалення аналізу
фінансової звітності ТОВ «ФРАНКО-БУД»**

Запропонований захід	Очікуваний результат	Вплив на діяльність підприємства
Розширення системи фінансових коефіцієнтів	Підвищення інформативності фінансового аналізу	Більш точна оцінка фінансового стану з урахуванням галузевої специфіки
Аналіз завершеності будівельних контрактів	Прогнозування грошових надходжень	Покращення планування ліквідності

Поглиблений аналіз дебіторської заборгованості	Скорочення строків розрахунків	Зниження ризику дефіциту обігових коштів
Аналіз матеріаломісткості робіт	Контроль матеріальних витрат	Оптимізація собівартості та зростання прибутку
Факторний аналіз (модель DuPont)	Виявлення ключових чинників рентабельності	Підвищення ефективності управління капіталом
Формування матриці ризиків	Своєчасна ідентифікація загроз	Зміцнення фінансової стійкості
Автоматизація фінансового аналізу	Оперативність обробки інформації	Підвищення якості управлінських рішень
Прогнозування грошових потоків	Запобігання касовим розривам	Підвищення інвестиційної привабливості

Як видно з табл. 3.9 упровадження запропонованих заходів дозволить трансформувати аналіз фінансової звітності ТОВ «ФРАНКО-БУД» з формального інструмента оцінки у дієвий механізм управління фінансовими результатами, ризиками та грошовими потоками, що є особливо важливим для забезпечення стабільного розвитку малого будівельного підприємства.

З метою обґрунтування доцільності запропонованих заходів проведено оцінку їх економічного ефекту для ТОВ «ФРАНКО-БУД». Розрахунки базуються на фактичних показниках діяльності підприємства за 2024 рік та передбачають прогнозне визначення впливу удосконалення методики аналізу фінансової звітності на рівень витрат, прибутку та фінансових результатів.

Основна увага приділяється таким напрямам, як оптимізація собівартості будівельних робіт, прискорення оборотності дебіторської заборгованості та підвищення рентабельності діяльності. Результати економічного обґрунтування запропонованих заходів наведено в таблиці 3.10.

Таблиця 3.10.

Рейтингова оцінка фінансового стану ТОВ «Франко-Буд»

Показники	2024 рік	2025 рік	Еталонне значення	Стандартизований показник 2024	Стандартизований показник 2025
Фінансова стійкість					
1. Коефіцієнт автономії	0,986	0,977	0,986	1,000	0,991
2. Коефіцієнт фінансової стійкості	0,986	0,977	0,986	1,000	0,991
3. Коефіцієнт маневрування	0,727	0,516	0,727	1,000	0,710
4. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів	0,981	0,956	0,981	1,000	0,975
Ліквідність					
5. Коефіцієнт загальної ліквідності	51,67	22,70	51,67	1,000	0,439
6. Коефіцієнт швидкої ліквідності	35,1	1,41	35,1	1,000	0,040
7. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	8,50	1,15	8,50	1,000	0,135
Рентабельність					
8. виробництва	1,38	0,00	1,38	1	0,000
9. продажу	1,35	0,00	1,35	1	0,000
10. активів	3,34	-3,95	3,34	1	-1,183
11. Рентабельність власного капіталу	6,00	-4,02	6	1	-0,670
12. Рейтингова оцінка	-	-	-	0,443	1,574
13. Ранг підприємства	-	-	-	1	2

За результатами комплексної рейтингової оцінки фінансового стану методом багатовимірного аналізу (відстаней від локального еталону), найвищий рівень ефективності ТОВ «ФРАНКО-БУД» продемонструвало у 2024 році (Ранг 1). У 2025 році (Ранг 2) фіксується стрімке віддалення від еталонних значень

через деструктивні процеси: повну зупинку генерування операційної виручки, виникнення чистого збитку в розмірі –48,1 тис. грн та падіння всіх показників рентабельності в негативну зону».

ВИСНОВКИ

У ході дослідження встановлено, що фінансова звітність малих підприємств будівельної галузі є важливим інструментом управління, контролю та оцінки їхньої діяльності. Дослідження підтвердило, що звітність не обмежується формальним інструментом для державних органів, а слугує джерелом управлінської інформації, яка визначає ефективність роботи підприємства, його фінансову стійкість і інвестиційну привабливість.

Теоретичний аналіз показав, що економічна сутність фінансової звітності полягає у відображенні результатів господарської діяльності та забезпеченні можливості прийняття обґрунтованих рішень усіма користувачами. Нормативно-правове регулювання в Україні створює умови для спрощеного ведення обліку малими підприємствами, проте водночас потребує постійного оновлення та адаптації до міжнародних стандартів, що особливо важливо для будівельної галузі з її високою капіталомісткістю та тривалими виробничими циклами.

Практичне дослідження діяльності ТОВ «ФРАНКО-БУД» дало змогу виявити особливості організації обліку активів, капіталу, доходів і витрат, а також методику формування основних показників фінансової звітності. Аналіз фінансового стану підприємства засвідчив, що ключовими проблемами залишаються висока частка дебіторської заборгованості, значні коливання доходів через сезонність робіт та залежність від зовнішнього фінансування. Водночас підприємство має потенціал для підвищення рентабельності за рахунок оптимізації витрат, удосконалення облікової політики та впровадження сучасних інформаційних технологій. У роботі обґрунтовано, що удосконалення методики складання та аналізу фінансової звітності малих будівельних підприємств має ґрунтуватися на поєднанні традиційних економіко-статистичних методів із сучасними інструментами фінансового менеджменту.

Це дозволить забезпечити достовірність даних, підвищити їх аналітичну цінність та створити умови для стратегічного планування розвитку підприємства. Важливо зауважити, що впровадження запропонованих заходів має відбуватися поетапно: спочатку стандартизація облікових процедур і автоматизація ключових процесів, потім навчання персоналу і встановлення системи регулярного моніторингу показників, що дозволить оперативно виявляти відхилення та коригувати управлінські рішення. У результаті це підвищить прозорість фінансової інформації, знизить операційні ризики і створить передумови для масштабування бізнесу та залучення інвестицій.

У ході дослідження економічно обґрунтовано доцільність запропонованих заходів з удосконалення методики аналізу показників фінансової звітності малого підприємства будівельної галузі. Проведені розрахунки на основі даних діяльності ТОВ «ФРАНКО-БУД» за 2024 рік свідчать, що посилення аналітичного контролю за витратами та використання розширеної системи фінансових показників дозволяє знизити собівартість робіт орієнтовно на 2 %, що забезпечує додаткове зростання валового та чистого прибутку на понад 130 тис. грн на рік. У результаті очікується підвищення чистого прибутку до 742,2 тис. грн та зростання рівня рентабельності діяльності з 7,6 % до 9,3 %. Отримані результати підтверджують економічну ефективність запропонованих заходів і доводять їх практичну доцільність для підвищення фінансової стійкості, прибутковості та конкурентоспроможності малого підприємства будівельної галузі.

Запропоновані рекомендації придатні для впровадження на практиці підприємств і в навчальних програмах: вони допомагають уніфікувати облікові процедури, підвищити точність формування звітних показників і відпрацювати прикладні навички студентів. Впровадження цих заходів полегшить адаптацію обліку до вимог МСФЗ, підвищить прозорість фінансових даних для кредиторів і інвесторів та сприятиме оперативному прийняттю управлінських рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
2. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності : постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 № 419.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#Text>
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 628.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13#Text>
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 № 39.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text>
6. Співак С. М., Корольок Т. М., Дерейчук О. В. Організаційні аспекти та інформаційне забезпечення процесу формування звітності підприємств. *Галицький економічний вісник*. 2024. № 2. С. 116–121.
URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.02.116
7. Топоркова О. А. Облікова система малих підприємств в Україні в контексті законодавчих змін. *Інтернаука*. Серія «Економічні науки». 2020. № 11 (43). С. 55-
URL: <http://eadnurt.diit.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/12560/1/Toporkova.pdf>

8. Ярмолук О. Ф. Розвиток малого підприємництва в Україні: облік і оподаткування. *Економіка, фінанси, облік та право: аналіз тенденцій та перспектив розвитку* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. 2020. С. 50–

URL: <https://lnk.ua/xNK660KV8>

9. Шулевка О. Ю., Ліба Н. С., Головачко В. М. Фактори впливу на організацію обліку суб'єктів малого підприємництва. *Наука майбутнього*. 2018. Вип. 2(2). С. 253–258.

URL: <https://surl.lt/mewpar>

10. Окончук А. Р. Вплив оцінки системи внутрішнього контролю на організацію аудиту грошових коштів підприємства : кваліфікаційна робота. 2021. С. 61–63.

URL: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/18962>

11. Писаренко Т. О. Оцінювання податкового навантаження на діяльність суб'єктів господарської діяльності. *Галицький економічний вісник*. 2020. № 4. С. 114–120. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/index.php?art=869>

12. Опендатабот. ТОВ «ФРАНКО-БУД»: витяг з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.

URL: <https://opendatabot.ua/c/43346599?from=search>

13. Сторінка з інформаційно-аналітичною інформацією для ТОВ «ФРАНКО-БУД»

URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/43346599/

14. Співак С. М., Корольок Т. М., Ковальчук І. В., Шаюк М. В. Особливості складання звітності підприємств в умовах цифрової економіки. *Галицький економічний вісник*. 2024. № 6. С. 87–94. URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.06.087

15. Плікус І., Жукова Т., Осадча О. Модель професії бухгалтер в епоху цифрових трансформацій: ключові напрями компетентностей бухгалтера. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Вип. 1 (12). с. 200-205.

URL: https://www.researchgate.net/publication/333797913_Model_profesii_buhgaltera_v_epohu_cifrovih_transformacij_klucovi_naprami_kompetentnostej_buhgaltera

16. Співак С. М. Оцінка та управління ризиками як інструмент підвищення конкурентоспроможності підприємства. *Вісник ХНУ*. 2020. С. 159–

URL: <https://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/11/2020-4t3-27.pdf>

17. Познякова М. Н. Фінансова звітність малого та середнього бізнесу: Україна та світовий досвід / Н. М. Познякова, М. С. Демчук // *Економічні науки*. 2020. Вип. 4(92). с. 269-281.

URL: <https://doi.org/10.31713/ve4202025>

18. Гевлич Л. Л., Гевлич І. Г. Фінансова та управлінська звітність вітчизняних підприємств. *Економіка і організація управління*. 2020. № 1 (37). С. 49-59.

URL: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2020.1.5>

19. Манько Н. Ф. Критерії оцінки доказовості аудиторського судження. *Траєкторія науки*. 2018. Т.4, №12. с.1021-1030.

URL: <https://pathofscience.org/index.php/ps/article/view/579/590>

20. Овсюк Н. В. Фінансова звітність суб'єктів господарювання в умовах війни. «Вплив обліку та фінансів на розвиток економічних процесів»: матер. III міжн. наук.-практ. конф. (15 червня 2022 р., м. Берегове). К.: ЗУІ. с. 183-185

URL: <http://real.mtak.hu/162452/1/ConferenceBerehove.pdf#page=184>

21. Овсюк Н. В., Васильчук В. В. Методичні аспекти оцінювання фінансового стану малих підприємств. «Фінанси: теорія і практика»: матер. XII міжн. наук.-практ. інт.-конф. (17 грудня 2021 р., м. Київ). К.: НАУ. с. 249-251.

URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/54673>

22. Белова І. В., Семенишена Н. В., Мельничук О. М. Генезис становлення облікової системи малих підприємств в Україні. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2019. Вип. 1–2. С. 26–48.

URL: <https://ibc.ubs.edu.ua/article/view/402>

23. Казак О.О. Теоретичні засади формування облікової політики сучасних підприємств. Ефективна економіка. 2019. с. 1–8. № 9
URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2019/59.pdf
24. Хоча Н. В. Перспективи вдосконалення форм фінансової звітності малих підприємств. Бізнес Інформ. 2018. № 3. с. 259-263.
URL: <https://surl.li/stnedk>
25. Калабуха С. В. Вплив облікової політики на аналітичні показники фінансової звітності підприємства : навч. посіб. Київ : ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана», 2017. с. 127-130.
URL: <https://surl.lu/nuqplw>
26. International Financial Reporting Standards (IFRS).
URL: <https://www.iasplus.com/en/standards> (дата звернення: 15.01.2026).
27. Hnatenko Ye. P., Sobolieva I. V. Porivniannia finansovoi zvitnosti subiektiv maloho ta mikropidpriemnytstva Ukrainy ta krain YeS. *Molodyi vchenyi*. 2017.
URL: <https://lnk.ua/y4z33X5ej>

ДОДАТКИ

Додаток А

Фінансова звітність за 2023 рік

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ФРАНКО-БУД"
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛ., БОГОРОДЧАНСЬКИЙ Р-Н, С. МАНЯВА, ВУЛ.
ВИШЕНСЬКОГО, БУД. 71
(ТОВ "ФРАНКО-БУД")
Код за ЄДРПОУ: [43346599](#)

Дата звіту	18.07.2024
Період	2023 рік, 12 міс
Бухгалтер	Ріпка Микола Васильович
КАТОТТГ	UA26040290070087833
Кількість працівників	4

Фінансова звітність мікропідприємства
Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього року, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Основні засоби:	1010	41.60	152.10
первісна вартість	1011	238.10	910.00
знос	1012	196.50	757.90
Усього за розділом I	1095	41.60	152.10
II. Оборотні активи Запаси	1100		303.40
Поточна дебіторська заборгованість	1155	99.90	93.70
Гроші та їх еквіваленти	1165	122.90	2 593.50
Інші оборотні активи	1190	351.30	
Усього за розділом II	1195	574.10	2 990.60

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього року, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
Баланс	1300	615.70	3 142.70

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього року, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
Капітал	1400	2.00	2.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	468.40	1 213.30
Усього за розділом I	1495	470.40	1 215.30
Поточна кредиторська заборгованість за: товари, роботи, послуги	1615	128.30	846.70
розрахунками з бюджетом	1620	6.30	667.80
розрахунками зі страхування	1625	2.30	47.70
розрахунками з оплати праці	1630	8.40	174.60
Інші поточні зобов'язання	1690		190.60
Усього за розділом III	1695	145.30	1 927.40
Баланс	1900	615.70	3 142.70

Звіт про фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За попередній період, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	9 812.90	1 665.90

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За попередній період, тис. грн
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	8 096.60	1 224.50
Інші витрати	2165	971.40	153.90
Разом доходи (2000 + 2160)	2280	9 812.90	1 665.90
Разом витрати (2050 + 2165)	2285	9 068.00	1 378.40
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	744.90	287.50
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300 - (+) 2310)	2350	744.90	287.50

[Clarity Project](#) - простий та зрозумілий доступ до закупівельної та корпоративної інформації.

Фінансова звітність за 2024 рік

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ФРАНКО-БУД"
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛ., БОГОРОДЧАНСЬКИЙ Р-Н, С. МАНЯВА, ВУЛ.
ВИШЕНСЬКОГО, БУД. 71
(ТОВ "ФРАНКО-БУД")
Код за ЄДРПОУ: [43346599](#)

Дата звіту	28.02.2025
Період	2024 рік, 12 міс
Бухгалтер	Ріпка Микола Васильович
КАТОТТГ	UA26040290070087833
Кількість працівників	4

Фінансова звітність мікропідприємства

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього року, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Основні засоби:	1010	152.10	333.70
первісна вартість	1011	910.00	1 120.30
знос	1012	757.90	786.60
Усього за розділом I	1095	152.10	333.70
II. Оборотні активи Запаси	1100	303.40	44.60
Поточна дебіторська заборгованість	1155	93.70	465.50
Гроші та їх еквіваленти	1165	2 593.50	148.70
Інші оборотні активи	1190		245.40
Усього за розділом II	1195	2 990.60	904.20

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього року, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
Баланс	1300	3 142.70	1 237.90

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього року, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
Капітал	1400	2.00	2.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 213.30	1 218.40
Усього за розділом I	1495	1 215.30	1 220.40
Поточна кредиторська заборгованість за: товари, роботи, послуги	1615	846.70	
розрахунками з бюджетом	1620	667.80	16.40
розрахунками зі страхування	1625	47.70	
розрахунками з оплати праці	1630	174.60	1.10
Інші поточні зобов'язання	1690	190.60	
Усього за розділом III	1695	1 927.40	17.50
Баланс	1900	3 142.70	1 237.90

Звіт про фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За попередній період, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	5 406.80	9 812.90

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За попередній період, тис. грн
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	5 317.70	8 096.60
Інші витрати	2165		971.40
Разом доходи (2000 + 2160)	2280	5 406.80	9 812.90
Разом витрати (2050 + 2165)	2285	5 317.70	9 068.00
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	89.10	744.90
Податок на прибуток	2300	16.00	
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300 - (+) 2310)	2350	73.10	744.90

[Clarity Project](#) - простий та зрозумілий доступ до закупівельної та корпоративної інформації.

Фінансова звітність за 2025 рік

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ФРАНКО-БУД"
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛ., БОГОРОДЧАНСЬКИЙ Р-Н, С. МАНЯВА, ВУЛ.
ВИШЕНСЬКОГО, БУД. 71
(ТОВ "ФРАНКО-БУД")
Код за ЄДРПОУ: [43346599](#)

Дата звіту	18.02.2026
Період	2025 рік, 12 міс
Бухгалтер	Ріпка Микола Васильович
КАТОТТГ	UA26040290070087833
Кількість працівників	2

Фінансова звітність мікропідприємства

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього року, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Основні засоби:	1010	333.70	566.90
первісна вартість	1011	1 120.30	1 353.40
знос	1012	786.60	786.50
Усього за розділом I	1095	333.70	566.90
II. Оборотні активи Запаси	1100	44.60	339.80
Поточна дебіторська заборгованість	1155	465.50	7.20
Гроші та їх еквіваленти	1165	148.70	32.10
Інші оборотні активи	1190	245.40	254.20
Усього за розділом II	1195	904.20	633.30

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього року, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
Баланс	1300	1 237.90	1 200.20

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього року, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
Капітал	1400	2.00	2.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 218.40	1 170.30
Усього за розділом I	1495	1 220.40	1 172.30
розрахунками з бюджетом	1620	16.40	
розрахунками з оплати праці	1630	1.10	
Інші поточні зобов'язання	1690		27.90
Усього за розділом III	1695	17.50	27.90
Баланс	1900	1 237.90	1 200.20

Звіт про фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За попередній період, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000		5 406.80
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050		5 317.70
Інші витрати	2165	48.10	
Разом доходи (2000 + 2160)	2280		5 406.80